

Kmet, delavec in obrtnik
mej bodo narodu vodniki!

Ishaja vsako sredo.
Naročnina:
za celo leto Dja 30—
za pol leta „ 15—
za inozemstvo
za celo leto Dja 30—
Inzerati po tarifu. - Ple-
menitv vprašanjem naj
se priloži znamka za od-
govor. - Ne frankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetijski list

Glasiilo „Zveze slovenskega kmetijskega ljudstva“.

Vsake nedelje vse sadove
svojega dela in marljivosti!

Rokodelci se ne vra-
čajo. — Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
inter. št. 506. — Račun
pri pošti štejevom za-
vodu št. št. 548.

Kmetijski praznik na Bledu dne 8. septembra.

Bog z nami!

To je najlepše dokazalo vreme sa-
mo. Prejšnje dneve je bilo kakor iz
škafa. Se v ponedeljek dopoldne je bi-
lo nebo temno in čemerno, da bi mo-
rali obupati celo najvernejši. In ven-
dar so se zmotili vsi neverneži, kajti
tudi letos je bilo 8. septembra naj-
lepše vreme. Bog je z nami!

Ljudstvo prihaja.

Ze v ponedeljek so mnogi odšli na
Gorenjsko, da ob enem opravijo po-
božnost na Brezjah. V torek pa so
vsi vlaki od vseh strani prevažali
ljudi. Zastopana je bila cela Slove-
nija, a mnogo je bilo tudi izven-
slovenskih gostov: iz Hrvaške, Srbije,
Češke in Poljske.

Kmetijska mladina zboruje.

Dopoldne se je vršilo v prijazen
dvorani »Zdraviliškega doma« letno
zborovanje »Zveze društev kmetijskih
fantov in deklet«. Dvorana je bila
polna mladine in odličnih gostov. Po-
sebnost pozornost je vzbujalo »Društvo
kmetijskih fantov in deklet« iz Bohinjske
Bistrice, ki je prišlo z zeleno za-
stavo, a fantje in dekleta so nosila
divno narodno gorenjsko nošo.

Med gosti so bili: Inž. Stjepan Ra-
čić, podpredsednik Slovenske zveze
kmetijske mladine; Piotr Olewiński,
predsednik poljske Zveze kmetijske
mladine; Zykmund Zalenski, sekre-
tar Slovenske zveze kmetijske mladi-
ne; Milan Djordjević, predsednik ju-
goslovenskega Saveza zemljoradničke
omladine; Križanič, kot zastopnik vi-
sokošolskega društva »Matija Gu-
beec« v Zagrebu. Velikega župana za-
stopa g. Ivo Sanein, šef kmetijskega
oddelka. Nadalje so navzoči narodni
poslanci Drago Kovačević, predse-
dnik Hrvatskega seljaškega poslanskega
kluba, Trnjar, Salamon, Gradnja,
Pecelj in Kelemina. Med zborovalci
smo opazili tudi g. dr. Ivana Sušter-
šiča.

Zborovanje je otvoril predsednik
»Zveze društev kmetijskih fantov in
deklet« tov. Blaž, ki povdarja važnost
kongresa in predlaga za predsednika
kongresa tov. Marinka, za zapisničarja
pa tov. Strajnarja, kar zbor odobri.
Tov. Marinko pozdravi zborovalce in
posebno goste, na kar se zahvalijo
Zalenski, Djordjević in Račić. Na to
prečita predsednik sledeče pozdrav-
no pismo č. g. J. Barle-ja, mestnega
župnika v Ljubljani.

»Velečeni g. predsednik, dragi mi
zborovalci!

Kako rad bi se odzval Vašemu lju-
beznivemu povabilu! Kako rad bi
bil med Vami, a nujne stanovske
dolžnosti me zadržujejo! — Moje mi-
slu in srce, a tudi moje želje in mo-
litve k dobremu Bogu so bile in so:
Bog čuvaj naš kmetijski rod in blago-
slavljaj bogato njegovo delo!

In Ti mladina, Vi fantje in dekle-
ta, predvsem pa Vi akademiki, ste
poklicani — oziroma ste si sami —
čast Vam — izbrali za svojo življen-
sko nalogo, da v službi kmetijske mi-
slu — dvignete naš kmetijski narod k
stanovski samozavesti in blagostan-
ju.

Kako lepa, kako vzvišena naloga!
Zakaj? —

Naša nam nad vse ljuba Jugosla-
vija ima v svojih prebivalcih ogromno
večino kmetijskega stanu. Srečna do-
movina, ker imaš v zavednem kmet-
skem stanu najtrdnjšo oporo! Za-
veden kmet ljubi svojo zemljo in svoj
dom, a ljubi tudi svojo državo, ki mu
varuje zemljo in dom. Za državo, ki
varuje kmeta, skrbi za njegov dobro-
bit, prinaša rad svoj davek in če tre-
ba tudi svojo kri. — Naša Jugoslavi-
ja, sloneča na ljubezni in zvestobi ju-
goslovenskega kmeta, bo nepremag-
ljiva; strah vsem njenim sovražni-

kom, visokocenjena od prijateljev,
uvaževana od pravičnih sosedov in
vsega sveta. — In Ti mladina, ko
hočeš dvigniti samozavest in blago-
stanje, si s tem v službi one le-
pe države, ki jo je s svojo pogumno,
silno roko ustanovil jugoslovanski
kmet in poškrpil in blagoslovil s
svojo dragoceno srčno krvjo. Zato
pozdravljeni — Vi stvaritelji, Vi bran-
itelji mogočne, srečne Jugoslavije!

Dragi mi! Danes se večkrat sliši in
bere: V Jugoslaviji ni edinosti, ni
ljubezni, temveč sovraštvo, razdor
vlada med plemeni — ali kakor pra-
vijo eni — med narodi. Preljubi! To
je laž! Kdo more trditi, da slovenski
kmet sovraži srbskega ali hrvaškega
kmeta ali obratno? Ali ne vidimo pri
vsaki priliki, ko pride skupaj sloven-
ski, srbski, hrvaški kmetijski narod —
kako si v bratski ljubavi stisne roke
in se razume med seboj!

Ti krasni, za vzajemno spoznanje
in delo tako pomenljivi, veliki kmet-
ski tabori (shodi), kakor na Krškem
polju ali na Bledu, nam jasno pričajo
pred celim svetom, da med jugoslo-
vanskimi narodi ni razdora, ni so-
vrvaštva.

In če se tu in tam prikaže kaka
iskra razdora, ki nosi s seboj smrad
sovraštva, ne prihaja to iz naroda,
temveč od gotovih lažiprijateljev na-
roda, lažipolitikov. — Daleč od teh
ljudi pa vodijo Vaša pota. Vaše delo
je delo ljubezni, vzajemnosti med slo-
vanskimi brati. Kako lepo — praktič-
no ste pokazali to lansko leto na veli-
kem zborovanju vseslovenske aka-
demске omladine za vzajemno kmet-
sko kulturno delo v ljubezni in letos
zopet na Bledu.

Zato srčno pozdravljeni Vi pionirji
vseslovenske vzajemnosti, moči in
kulturne sile Slovanstva!

Pa, preljubi, veselje nad Vašim ve-
likim delom me je zavelo nekoliko
predaleč. Poglejmo pomen kmetijskega
stanu za vsakdanje, realno življe-
nje. Dokazano je, da bi že v enem sto-
letju izumrla vsa naša mesta in pre-
nehale vse tovarne, ako bi ne prihajal
nov sveži dotok iz dežele v mesta in
tovarne. Lahko rečem, da je 90% v
stanovih in poklicih takih, katerih
dedje ali babice so bile kmetijskega
stanu. Da! Zdrava kmetijska korenina
daje življenje vsem drugim stanovom!
In če je korenina zdrava, močna, ne
bodo li tudi izrastki močni, sposobni
življenja?

Zato pozdravljeni Vi, ki ste zasta-
vili svoje delo pri korenini — v blagor
celokupnosti človeštva!

Zdrav, bogat kmetijski stan — pa
ni le vir, iz katerega zajemajo vsi
drugi stanovi novih močij — temveč
tudi hrani in preživlja vse druge sta-
nove. Kadar se kmetu dobro godi —
takrat v deželi stradanja ni. Boga-
stvo zemlje, ki je dviga pridna kme-
tova roka, pogrinja z božjimi darovi
mizo vsem stanovom. Trden kmet da-
je tudi zaslužek trgovcu, obrtniku,
delavcu. In Vi mladi rešujete najbo-
lje socialno vprašanje, ker stavite
pred vsem svoje moči v službo one-
mu stanu, od katerega se razliva bla-
gostanje na vse druge stanovove. Zato,
srčno pozdravljeni!

Se na nekaj Vas moram opomniti.
Jasno je, da ima bodočnost le mo-
ralno zdrav narod. Vso moč in oporo
sredi razbrzdanosti sveta pa zajema
narod iz globin Kristovih nauk. Poglo-
biti v narodu vero in mu s tem nuditi
silo morale za srečno življenje —
to bo tudi Vaša skrb. Za krst
častni in slobodno zlató, ki ima svoj
temelj v krščanski etiki, to bo deviz-
a — v prihodnjih bojih svetovnih
naziranj — Vas mladih borcev za
srečo naroda.

Zato pozdravljeni Vi vitezi Gospo-
da nebes in zemlje! Čuvajte njegovo
bogato dedščino našemu kmetiskemu
narodu!

Dragi, srčno ljubljani bratje in se-
stre! Srce mi prekipeva radosti, ko
glemam v duhu Vas, pionirje kmetijske
misli. Te pisane besede so le slab
izraz o velikem pomenu Vašega dela.
— Zato naprej! Z Vami pa Bog in
sreča junaška!

V Ljubljani, 7. septembra 1925.

Vaš

Janko Barle
mestni župnik.

Sledilo je predavanje g. vseučiliš-
nega profesorja dr. Veberja o »Agra-
rizmu kot svetovnem nazoru«. Izvajal
je v bistvu sledeče: Svetovni nazor
je poznanje splošnih zakonov sveta in
življenja, predvsem pa življenja, brez
katerega tudi ni nikakega razvoja.
Mrtva priroda se razvija po zgolj me-
hanskih principih, splošna bilanca te-
ga razvoja pa je vedno enaka. Samo
življenje se razvija v pravem pomenu
besede, od nižjih do višjih stopenj; za
življenje ne veljajo mehanska načela
fizike, temveč razvojna načela psiho-
logije. Kakor nahajamo življenje na
vsakem živem bitju, je vendar višek
življenja — človeško življenje, to pa
ne življenje poedince, temveč življe-
nje človeške družbe; saj se šele v
družbi stekajo vse človeške življen-
ske sile, dočim bi brez družabno-
socialnih stikov ostal tudi človek ma-
lone enak — živali. Torej pa mora
svetovni nazor, ki naš objame naj-
splošnejše in najvažnejše strani ve-
seljstva, objeti predvsem človeško
družbo in njen razvoj. Ker je za člo-
veško družbo značilno predvsem živ-
ljenje, je tudi njen razvoj predvsem
razvoj človeškega življenja samega.
Ta razvoj pomenja neprestano dife-
rencijo takozvanih slojev, ki kaže na
splošno sledečo sliko: Historični za-
četek tvori nedvomno zemljedeljski
sloj v najširšem pomenu besede. Samo
iz tega sloja so se mogli diferencir-
irati ostali sloji, kot n. pr. takozvani
kulturni, tehnični, komunikativni (n.
pr. trgovski) in politični sloj. Histo-
rično so torej vsi ostali sloji zgrajeni
na zemljedeljskem sloju. Kar velja hi-
storično, velja tudi statično. Vsi
ostali sloji so namreč v tem smislu od-
visni sloji, da bi se brez nadaljnega
obstoja zemljedeljskega sloja morali
hipno razrušiti. Zemljedeljski sloj je
v tem smislu historični in statični fun-
dament vsakega kulturnega človeškega
razvoja. Iz tega slede samoobsebi
sledeča načela agrarizma kot svetov-
nega naziranja: 1. Agrarizem vidi je-
dro svetovnega naziranja v socialnem
vprašanju ljudstva. 2. Agrarizem pri-
znava kulturni razvoj in zahteva eti-
čno enakopravnost vseh historično kot
nujnih slojev. 3. Agrarizem vidi v
zemljedeljskem sloju fundament člo-
veške družbe in zahteva, da dobi ta
sloj oni stalež, ki mu vsled tega po 2.
točki gre. (Živahno odobravanje.)

»O kulturno-prosvetnem programu«
je predaval tov. Šifrar, ki izvaja:
Sedanje kulturno-prosvetno stanje
na deželi nikakor ni zadovoljivo. Nap-
ram stanju prednikov smo vsekakor
napredovali, zaostajamo pa še mnogo
za najkulturnejšimi evropskimi na-
rodi. Govornik navaja za svoje trdit-
ve mnogo zanimivih primerov iz va-
škega življenja in prehaja nato na
razpravo o tem, s kakimi sredstvi in
s kakim delom bi se moglo stanje po-
deželana izboljšati, a osobito, kako
morajo tu sodelovati Društva kmet-
skih fantov in deklet. Priporoča pre-
davanja, poučne tečaje, poučne izlete,
knjižnice, gospodinjstvo itd. (Veliko
odobravanje.)

Tov. A. Prepeluh govori o »Našem
gospodarsko-socialnem programu« in
prihaja do sledečih zaključkov, ki jih
zbor soglasno odobri:

1. Duh ločuje človeka od živali.
Človeški duh vodi tudi gospodarstvo
s tem, da s pomočjo omike in razuma
neprestano ustvarja nove vrednote,

spreminjujoč naravne stvari po njih-
vi zunanji obliki in notranji sestavi.
Spoznavamo, da človek naravi sami
ne more dodati ničesar, a ji tudi ni-
česar odvzeti. Narava sama se ne mo-
re pokončevati, more se jo le izpre-
minjati. To nam dokazuje zlasti kmeč-
ko delo in poljedelska produkcija.
Kmečko delo je prvotno in je nosilec
vsega narodnega gospodarstva. Brez
njega bi človeštvo sploh biti ne mo-
glo.

2. Delo spreminja naravno boga-
stvo dežele v kapital. Obdelana zem-
lja donaja živež in druge vrednote,
potrebne kulturi in civilizaciji. Do-
movi služijo človeku za stanovanja
Živina daje človeku živež in mu po-
maga pri delu. Ta kapital je potreben
za vzdrževanje in napredovanje pro-
dukcije sploh, zato je tudi socialno
opravičen. Socialno neopravičen, ker
splošnosti škodljiv pa je takozvani fi-
nančni velekapital, ki raste in se
množi brez lastnega produktivnega
dela, izkoriščujoč produktivno delo
ljudstva. On je, ki ustvarja velike so-
cialno-gospodarske razlike med
ljudmi, kar nujno vodi v socialne in
gospodarske krize. Spoznavamo, da
tiči v teh krizah in splošnih socialno-
gospodarskih katastrofah največja
nevarnost za neodvisnost stalnih ali
kmečkih domov, kateri so pri nas te-
meljni, na katerih se gradi ves soci-
jalni napredek.

3. Socialni pomen dela je v tem, da
daje vrednost tudi takšnim stvarim,
ki jo doslej za splošnost niso imele,
odnosno tudi povišuje njihovo prejš-
njo vrednost. Čim umnejše in vestnej-
še je delo, tembolj je koristno. Delo
povišuje tedaj socialno blaginjo.
Spoznavamo silno važnost gospodar-
ske in tehnične izomike, zlasti za
kmečko in delavsko mladino, kajti le
z umnim izpopolnjevanjem izomike
in delovne spretnosti se bo povišal
donos tudi poljedelske produkcije.
Zato naj ima že osnovno šolstvo kraju
primerno praktično-gospodarsko vz-
gojo. Toda tudi izven šole je potreb-
no imeti pripomočke za izpopolnitev
gospodarske in tehnične izomike.

4. Človek je socialno bitje. Osnovna
edinica družabne organizacije je
družina, a danes najvišja narodna dr-
žava, katere bistvena naloga je, da
razvija in brani tista narodna svoj-
stva, ki so ali morejo postati sestaven
del občeloveške kulture. Zato je dr-
žava poklicana pospeševati tudi tisto
in takšno gospodarstvo, ki ji daje eko-
nomski značaj. Zlasti v gospodarski
politiki napram inozemstvu mora bran-
iti koristi produktivnega dela svoje-
ga prebivalstva. Ker je v naši narodni
državi kmečko ljudstvo v pretežni ve-
čini, mora potom trgovskih in dru-
gih pogodb ekonomskega značaja z
inozemstvom ščititi interese kmečke-
ga narodnega gospodarstva in s tem
pospeševati socialno blaginjo ljud-
stva.

5. Razvito rokodelstvo in potrebna
obrtnija (industrija) mogočno vpliva-
ta na napredek poljedelske produk-
cije. Domače rokodelstvo je važnega
socialnega gospodarskega pomena,
ker pospešuje in izboljšuje poljedel-
sko produkcijo s tem, da omogoča hi-
trejše razpečevanje poljedelskih pro-
duktov in dviga njihovo menjalno
vrednost. Rokodelstvo in industrija
ste važni gospodarski panogi zlasti za
Slovence in njihovo ožjo domovino,
kjer si mora precejšen del kmečkega
prebivalstva iskati svojega vsakda-
njega kruha izven domače strehe,
pogosto celo v tujini. Poljedelec, ki
ima dobrega rokodelca ali obrtnika
(industrije) za soseda, ima tudi kup-
ca za svoje pridelke v bližini. Obrat-
no pa kmečko gospodarstvo potrebu-
je rokodelčevih ali obrtniških izdel-
kov, ki bodo tem cenejši in boljši,
čimveč jih bo. Rokodelstvo in obrtni-
štvo sta pomembna tudi za duševni

Tedenski koledar.

Dnevi:

- 13. septembra: Nedelja: Maternij.
- 14. septembra: Ponedeljek: Zvišanje Križa.
- 15. septembra: Torek: Nikomed.
- 16. septembra: Sreda: Ljudmila.
- 17. septembra: Četrtek: Hildegarda.
- 18. septembra: Petek: Tone.
- 19. septembra: Sobota: Januarij.

Sejmi:

- 13. septembra: Dobova.
- 14. septembra: Črni vrh, Št. Vid pri Zatičini, Loški potok, Zužemberk, Mar. Dev. v Loki, Vinica, Petrovče, Rogatec, Vitanje.
- 15. septembra: Šmartno pri Litiji, Banjaloka, Osilnica, Zdole, Ljutomer.
- 16. septembra: Rakek, Dobrnice.
- 17. septembra: Št. Lambert, Podvelb, Skocijan, Kapela pri Brežicah.
- 19. septembra: Mokronog.

razvitek vsega prebivalstva, zlasti po-
deželja, ker imajo ti delavci dostikrat
veliko prilike in vpliva za razmah du-
ševnega življenja v obče.

6. Cilj človeka je imeti stalen ali
kmečki dom. Človeštvo se množi le po
družini. Zato se mora tudi zemlja
obračati v prid družini. Družina pa
potrebuje stalnega domovanja. Človek
je zaradi teh naravnih zakonov obve-
zan skrbeti, da se zemlja ne skvari,
ampak da se izboljšuje. Po istih zaka-
nih pa je obvezan skrbeti tudi za sre-
čo svoje družine in prihodnjega ro-
du. Neomejena svoboda lastnine je to-
raj škodljiva splošni socialni blagi-
nji v toliko, v kolikor je nevarna stal-
nosti doma. Treba je torej, da najviš-
ja socialna organizacija, to je država,
poskrbi za zaščito kmečkih domačij
potom času, duhu in kulturnim potre-
bam odgovarjajoče zakonodaje, ki je
danes topogledno pomanjkljiva in za-
starela.

7. Samopomočna zadružna organi-
zacija je potrebna za malo kmečko go-
spodarstvo, ki je v naši dobi kredit-
nega gospodarjenja izpostavljeno
marsikaterim napadom in nevarnosti.
Spoznavamo, da je bil dosedanja
način upravljanja zadružnih organi-
zacij v Sloveniji dostikrat pomanj-
ljiv, ker se je to vodstvo čestokrat
prepuščalo ljudem, ki so ga izrabljali
bodisi v razne zasebne ali pa spekula-
tivne namene. Zato je postala nujna
potreba, da se obstoječi zadružni
zakoni unificirajo in izboljšajo v tem
smislu, da bo takšno izrabljanje za-
družnega imena onemogočeno. Ena
poglavitnih nalog prosvetne vzgoje
moške in ženske kmečke mladine bo-
di, da se teoretično in praktično iz-
obrazijo za samostojno vodstvo zadruž-
nih poslov in zadružnih organizacij.
Naloga državne uprave bodi, da k tem
pripomore s primernimi zadruž-
nimi šolami in tečaji. Poljedelstvo v
Sloveniji more v današnji državi pro-
spegati in napredovati le tedaj, ako se
rodovitnost zemlje kar najbolj izko-
risti in so pridelki tudi kvalitativno
na višku. Do tega cilja pa vodi le po-
množena in poglobljena socialna za-
vest, spoznanje enakih in skupnih in-
teresov. V tem pogledu imamo pred
seboj sijajne zglede, ne samo med
velikimi in mogočnimi zapadnimi na-
rodi, temveč zlasti v malih, nam po-
dobnih malih narodih na severu, n.
pr. v Dancih. Pozivamo kmečko mladi-
no, da se začne resno zanimati za
velike gospodarske probleme naše
dobe, v kateri se svet gospodarsko
nanovo organizira. Zlasti pa je važno,
da kmečka mladina poskusi se praktič-
no udeleževati pri samopomočni
gospodarski in zadružni organizaciji
podeželskega prebivalstva. V ta na-
men naj dobe društva kmečkih fan-
tov in deklet v svojem okrilju pose-
bne gospodarske odseke, ki na prire-
jajo poučna predavanja in tečaje iz
praktičnega gospodarstva in zadruž-
ništva. »Zveza« pa se poziva, da še v
letošnji zimi organizuje za poskušnje

nekaj večdnevni socijalno-gospodarskih tečajev.

Kongres je brzojavno pozdravil voditelja agrarnega pokreta: Radiča, Švehlo in Vitoša, nadalje žvezo zemljelcev v Sofiji, nakar je g. Sanein zaključil listo govornikov z navdušenim govorom, v katerem opozarja na neprijatelje pokreta kmetijske mladine in spodbuja k vztrajnemu delu na korist naroda.

Slovanska lipa.

Po kongresu so odšli zborovalci k slovanski lipi, ki je bila zasajena o priliki lanskega kongresa agrarne mladine. Tu sta zborovalce pozdravila tov. Blaž in Kalan. Slednji opozarja, da je kmetijska misel skupna vsem Slovanom in da ta misel Slovine idejno tudi najbolj združuje. Poziva, da delujemo na poglobljanju kmetijske misli, ker s tem tudi najbolj delujemo za zblizevanje in vzajemnost vseh slovanskih narodov. H koncu se spominja mučenikov kmetijske misli, Matije Gubca in Stamboliškega.

Živinska in sirarska razstava.

Kakor vsako leto, so gorenjski živinorejci tudi letošnji kmetijski praznik porabili, da pokažejo plodove svoje živinorejske umetnosti. Poedinci so razstavili živino lepe bohinske (pingavske) pasme, a sirarske zadruge so razstavile ementalški (bohinski) sir. Živine, v resnici najlepše, se je razstavilo nad 100 glav. Obiskovalci so občudovali krasno razstavo živine, a po siru so pridno segali.

Zborovanje.

Popoldne se je ljudstvo zbralo na Vestrovem vrtu, ki je za take prireditve kakor nalašč pripravljeno. Na vohodu je pozdravljale sledeči napis: »Naj živi kmetijstvo in delavstvo v slogi!« Ob 2. uri popoldne se je vršil ob Blejskega doma lep spoved na zborovalni prostor. Pozornost so vzbujali konjeniki, skupine na vozovih, a posebno skupina Bohincev kosev in grabljic.

Zborovanje je otvoril in pozdravil g. Azman. Prvo besedo poda tov. posl. Puelju, ki izvaja sledeče:

Šesti kmetijski praznik na Bledu se vrši v znamenju mladinskega pokreta in v znamenju sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, a osebno med Hrvati in Slovenci. Po skoraj 7 letih smo prišli na stališče, ki zagotavlja, da bo država taka, kakoršna mora biti, da bomo lahko živeli. 6 let in pol je trpel boj, a sedaj je ustvarjen aparat, s katerim država more delati.

Bilo je ljudi, ki so oznanjali zmotna načela. Bili so ljudje, ki so trdili, da se da voditi našo državo tudi brez volje enega ali drugega plemena, da, bili so ljudje, ki so rekli, da se da državo voditi celo proti volji enega ali drugega plemena. Toda življenje je poslednje, kakor želje poedincev in je pokazalo, da je tako vodstvo naše države nemogoče. In danes po 6 letih so prišli vsi do prepričanja, da naša država brez sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci ni mogoča. Potreben je sporazum in s tem je potrebno tudi popuščanje v gotovih stvareh. Prodrlo je spoznanje, da brez Hrvatov naše države ni in da se brez Hrvatov pri nas ne da vladati. Če pa je to spoznanje tu, potem iz tega tudi sledi, da mora sporazumu slediti tudi skupno delovanje vseh, ki so za obstoj države potrebni. Tako se je rodil sporazum med Srbi in Hrvati. Vse prejšnje je bilo samo poskušanje, a večletno poskušanje je končno rodilo sporazum, je rodilo današnje stanje.

Kako je s Slovenci vspricho sporazuma med Srbi in Hrvati? Pri zadnjih volitvah so Slovenci odločili tako, da so od 26 poslancev dali 20 poslancev g. Korošču. To najmočnejšo stranko so Srbi povabili na razgovor radi sporazuma, toda stranka g. Korošca je odgovorila z ne. Tej stranki ni za koristi slovenskega ljudstva, nego za nekaj tretjega. Taka taktika je končno ubila politiko Koroščeve stranke in slovensko ljudstvo po zaslugi Koroščeve stranke ni tako zastopano v državni politiki, kakor bi moralo biti.

Tudi politika SDS je pogrešna. G. Žerjav je šel z g. Pribečevićem, to je s tistim, ki je oznanjal, da s Hrvati ni treba sporazuma, nego da se jih naj upogne s silo. Toda tudi ta politika se je zlomila. Tako so danes vrata zaprta, skozi katera je g. Žerjav hotel peljati Slovine v Beograd, kakor so zaprta tudi vrata g. Korošca.

ZSKL se je odločila za politiko sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci. Pridružili smo se Hrvatom in se nam je tako posrečilo odpreti Slovincem nova vrata za trajno sodelovanje v državi. Sedaj je samo vprašanje, ali

se hočete Slovenci nove prilike poslužiti. Ako nečete, vas nihče ne bo silil. Toda ne pozabimo, da je naš lastni interes, da se vprašamo: Ali hočemo razbijati po zaprtih vratih gg. Korošca in Žerjava ali pa hočemo s priznavanjem politike sporazuma med Hrvati in Srbi iskati novih možnosti za zagotovitev svojih pravic. Srbi in Hrvati nam nudijo možnosti za sodelovanje. Ako hočete, tedaj sodelujte in s sodelovanjem dobite, kar vam gre. Diktirati svoje volje pa ne morete nikomur. Zato je potrebna pamet. Ako hočete, sedaj je prilika. V politiko se nobenega ne vleče za ušesa, kakor tudi ne v nebesa. Sedaj je prilika, da se popravi marsikateri greh, ki so ga zakrivila stranke gg. Korošca in Žerjava in pod katerim trpi naše ljudstvo.

Ljudje, ki so s pogrešno politiko Slovincem zatvorili vrata do sodelovanja v državni politiki, govore seveda proti našemu stališču. Oni morajo tako govoriti, ker morejo le na ta način še nekaj časa držati ljudi na svoji strani. Vprašam vas: Ako so se Srbi in Hrvati v ogromni večini sporazumeli, ali more potem kdo biti proti njim močnejši? Ali morejo biti močnejši oni, ki so vsled svoje slabe politike ostali zunaj? Izključeno! Njihovo nastopanje proti politiki sporazuma in proti politiki ZSKL je samo varanje ljudstva! Čimprej pridemo do spoznanja, da je politika sporazuma pravilna, temprej pride rešitev za Slovence.

Vprašal sem nekega odličnega klerikalca, kaj sedaj namerava njihova stranka. »Za enkrat moramo počakati« je rekel. Vidite, to je zelo sumljivo. Tisti, ki mora čakati, ne ve, ne kod, ne kam. V politiki pa se mora vedno vedeti, kam se more in mora iti.

Slovenci smo bili vajeni, da se brzojavno mečejo veliki župani, drugi uradniki in učitelji iz služb ali iz enega kraja v drugega. Mi smo tako politiko opustili, ker je ljudstvu na škodo, uradništvu pa tudi. Kdor je brez greha, se ga ne sme preganjati. Toda Slovenci so takoj dejali: Saj ne bo nič,

brez moči šol! To je napačno. Uradniki imajo priliko, da se poboljšajo. Če pa te prilike ne porabijo, tedaj lahko pride tudi nekaj drugega.

Ne smemo prezreti, da se je že v kratkem času sedanje državne politike marsikaj obrnilo na bolje. V vseh finančnih zakonih zadnjih 6 let so naraščali državni izdatki in s tem davki, pri zadnjih dvanajstih pa se je to že odpravilo. Pri novem proračunu bo še bolje. Razen tega pridejo razne druge koristi. Spominjam le na znižanje izvoznih carin, na znižanje železniških vozovnin za ljudi in blago i. dr. Volja je tu, ki hoče delati in popravljati, kar je slabega. Mnogo je dela. Mi hočemo delati, zato nas napadajo. Posebno napadajo mene osebno. To me ne boli, boli me pa, ako bi katerega od vas premotili. Toda zaupam v vaš razum in zato zaupam tudi v našo zmago.

Burno odobravanje je sledilo izvajanjem tov. Puelja, na kar je g. župan Kenda pozdravil zborovalce v imenu blede. Za njim je govoril g. Drago Kovačević, predsednik poslanskega kluba HSS. Pozdravlja v imenu kluba, v imenu g. Radiča in v imenu hrvaškega seljaškega naroda. Hrvatje in Slovenci so že od nekdanj skupno nastopali. Že pod Matijem Gubcem so se skupno borili proti gospodskim krivicam. Danes, ko smo v skupni državi, moramo to slogo še podvojiti. Radikali predstavljajo večino Srbov, HSS večino Hrvatov. Slovenci, pridružite se ZSKL in s tem vam je dana možnost sodelovati v državni politiki. Lepa, nebeško lepa je slovenska zemlja! Borimo se složno, da na tej zemlji nihče ne bo tlačan.

V imenu kmetijske mladine je navdušeno pozdravil zborovalce tov. inž. Debeljak. Za njim je govoril še nar. posl. g. Trnjar, ki je pozival na boj za Staro Pravdo in žel mnogo odobravanja.

S tem je bilo zborovanje končano in sledila je na lepem Vesterjevem vrtu ljudska veselica, a v »Zdraviliškem domu« se je zvečer vršila za goste skupna večerja, pri kateri je bilo še mnogo lepih zdravic in govorov.

Davčna praksa v Sloveniji.

Poostreno izterjavanje davkov v Sloveniji. — Pretnja davčnim uradnikom. — Kako naj se izvrši rubež in prodaja premoženja. — žepni rubež v nedeljo — dovoljen? — Uradnik v Mariboru, molči! — Zapostavljene občine. — Ljudska sodba o slovenskih vodilnih uradnikih. — Socijalni kriz in uradnikove okrožnice.

Zadnjič sem na tem mestu priobčil bistveni del okrožnice z dne 6. avgusta 1925, ki jo je razposlal g. finančni delegat v Ljubljani na svoje (!) podrejene urade. Tej okrožnici pa je priložil še posebna navodila, o katerih hočem govoriti danes.

1. Najprej odreja, da morajo davčni uradi odslej vsak mesec poročati o davčnih vplačilih in zaostankih in pravi o tem sledeče:

»Izkazi, ki naj obsegajo vse direktne davke, vključno davek na poslovni promet in davek na vojne dobičke, naj se sestavijo tako pravočasno, da so najpozneje do 5. sledečega meseca pri obeh navedenih nadzornih organih. Prvi izkaz torej pričakujem za tekoči mesec do 5. septembra t. l.

2. Davčna oblastva naj na podlagi teh izkazov in drugih pripomočkov najstrožje kontrolirajo pobiranje davkov in eksekucijsko prakso. Čim opazijo nedostatke, naj v mejah svojega delokroga takoj ukrenejo, kar treba, v ostalem pa — zlasti v primerih malomarnosti ali celo renitenca davčnega urada — pod lastno disciplinarno odgovornostjo poročajo delegaciji. Novi uradniški zakon daje posebno sedaj še, možnosti dovolj, da se neposredno ustvari ali izposluje remediura. Kakor nerad, se bom te možnosti poslužil brez mnogo formalitet in na način, ki bo za dotičnika najobčutnejši, ako sprevidim, da z lepa ničesar ne dosežem, vsi uslužbenci so lahko uverjeni, da imam v tem oziru zagotovljeno brezpogojno oporo na gospodu finančnem ministru.

Vse to pa velja v celi meri tudi za one organe davčnih oblastev, ki bi še v bodoče ne posvečali dovolj pozornosti eksekucijskim poslom. Izključeno je, da bi bil uspeh tak, kakoršen je, ako bi se bilo že dosedaj malo bolj pazilo. Videti je zlasti, da so se tukajšnje odredbe z dne 24. aprila 1924 št. A. I. 653 in z dne 6. avgusta št. A. I. 1961 ponekodi popolnoma pozabile, ako so se sploh kdaj izvrševale, kar z obžalovanjem konstatiram. Ako me davčna oblastva puste na cedilu, kaj naj potem pričakujem od drugih?

3. Kakor veliko vrednost polagam na to, da eksekucijski organi najtoč-

nejše opravljajo službo, tako malo seveda priporočam slepo brezobzirnost. Nihče ne more zahtevati od nas, da bi uničevali eksistence. Kolikor bi od izvedbe eksekucije do kraja dolžniku pretila katastrofa, je torej vselej službenim potom izposlovati navodilo delegacije.

Ali, med tem ekstremom in kaznjivo lastnostjo, ki je deloma zavladala, je še mnogo možnosti, da se državni interesi bolje ščitijo, nego v poslednji dobi. Predpogoj za to pa je, prvič, da se eksekucija izvede prej nego so zaostanki dosegli nebotično višino, ki jo sedaj tolkolikokrat opažam, drugič, da se z eksekucijami ne postopa mehanično in šabloniski, marveč s prevdardkom in jasnim namenom, da se vedno v najkrajšem času in z najmanj komplikacijami doseže največji celokupni efekt.

Treba je z eno besedo predvsem nekoliko ekonomije. Kakor pri odmeri, tudi pri pobiranju ni nikaka nesreča, če se pri dveh, treh malih in najmanjših primerno počaka. Neodpustno pa je, da se po cela četrtletja in več pardonirajo taki, ki zaležejo za kopo drugih in bi ob malem naporu tudi lahko plačali, pa iz malomarnosti ali ker jim ne diši, ne plačajo ali se v svoji oblastnosti celo upirajo plačilu, zanašajoč se na konvencenco in brezbriznost uradov. Že pri površnem individualnem pregledu zastankov pri nekaterih uradih smo zasledili več slučajev te vrste, nego je za urade priporočljivo.

Razume se, da se diskretira vsa eksekucija, ako se ravno v teh primerih ne nastopa z vso promptnostjo, in eksekucija — ako se je uvedla — tudi do konca izvede, in sicer takoj in na najučinkovitejši način, ne pa da se dotični organ takorekoč sredi pota ustavi.

Tako se mi poroča o nekem baje brezuspešnem slučaju eksekucije pri znanem in dobro situiranem gostilničarju v ljubljanski okolici, ki dolguje za 1924 okroglo 10.000 Din in v letu 1925 še ni plačal ničesar. Eksekutivna prodaja ni imela uspeha. Ne vidim razloga, zakaj bi se v takem slučaju očitne rezistence prihranila sramota žepnega rubeža in ne izvršila baš ta-

ko lepo nedeljo ob navzočnosti mnogoštevilne publike. Nič več obzirnosti ne zaslužijo izvestni oblastniki z deželje, ki imajo predrznosti dovolj, da izjavijo davčnemu uradu — tudi taki slučajji so znani — da bodo plačali, kolikor se jim zdi, a se kljub temu vsak teden po večkrat nemoteno vozijo v Ljubljano! (!)

V drugih primerih zopet bi utegnil prenos zarubljenih predmetov (transferacija) priversti do cilja. Priporočati je le, da se transferirajo predvsem lahko prenosljivi predmeti, ki niso podvrženi pokvari. Pričakovati je, da bo že moralni vpliv takih mer, ako se dosledno izvrše, zadostoval, da jih ne bo treba prevečkrat ponavljati. Ako se je bati resnega odpora, naj se pravočasno skrbi za asistenco drž. varnostnih organov. Delegacija posreduje šečasno na merodajnih mestih, da se zaprosilom v polni meri ustreže in bo po drugi strani skušala prevzeti vsaj del odvzetih (transferiranih) predmetov v lastno shrambo, (!) ako bi bila sicer prodaja nemogoča ali bi se predolgo zavlekla. Davčni uradi naj v takih slučajih predhodno poročajo delegaciji, opišejo predmete in naznanijo približno stroške prevoza.

Predpostavljam pa kot samoobsebičevno, da je posebno žepni rubež ultima ratio, ki jo je treba uporabljati z največjo previdnostjo le takrat, kadar dolžnik po svojih osebnih razmerah ne nudi nikake druge zadostne varnosti ali kadar je treba zlomiti očitno upornost, ki kvarno vpliva na vso okolico. Pozor torej, da ne bo opravičenih pritožb in da s tem dalekosežnim sredstvom ne zadenete takih pri katerih ni na mestu!

Istotako je asistenca varnostnih organov na mestu le v najskrajnejšem slučaju, to je takrat, kadar je ali iz ozirov na varnost eksekucijskega organa ali v interesu ugleda drž. uprave absolutno neizbežna. Davčni organi se morajo zavedati političnih posledic, ki so na dani, in notornega dejstva, da take po svoji naravi izjemne mere učinkujejo le toliko, kolikor res ostanejo izjeme, takrat se pa z vso doslednostjo izvedejo.

4. Že v naredbi sem omenil, da smo v dovoljevanju olajšav deloma zašli preko meje, ki se še dá zagovarjati s stališča državnih potreb in gospodarske moči dotičnih ceniztov. Naročam davčnim uradom, da naj mi do 20. t. m. službenim putem predlagajo, v katerih primerih bi se olajšave brez občutnejše škode za stranko smele ukiniti ali primerno reducirati. Mislim pri tem seveda samo na slučaje, v katerih bi bila taka odredba ne samo dopustna, ampak bi se tudi splačala. Davčna oblastva naj te predloge ocenijo in pristavijo svoje mnenje. Omeje naj pa svojo izjavo na konkretne slučaje in opuste principijelna razmotrivanja, kakor jih je svoj čas smatralo za potrebno davčno okrajno oblastvo v Mariboru. Delegaciji je sami dobro znano, da je preklic ali omejitev skrajno nepopularno in v toliko tudi neoportuno sredstvo. Smatram pa v danih razmerah še vedno za manjše zlo, da se vsakdo po svoji resnični finančni zmogljivosti pritegne k javnim bremenom, nego da se morajo zapostavljati nujne drž. potrebe in da na težko škodo državnega kredita moramo po mesce zavlačevati izpolnitev državnih obveznosti, ker nimamo denarja.

V zvezi s tem ponovno odrejam, da naj se nove prošnje za odlog in obroke presoajo tako, kakor zahteva trenutna situacija od poklicnih in poklicanih zastopnikov državnega interesa. Nimam samo jaz vtisa, da se te prošnje ne vlagajo samo takrat in od tam, kedar in kjer je resnična potreba, marveč da se ne redko zlorablja dosedanja obzirnost finančne uprave.

Priporočam ta izvajanja v resno razmišljanje zlasti gospodom davčnim referentom in jim naročam, da naj vse

akte te vrste, o katerih so po veljavni predpisih pooblašteni odločevali v lastnem delokrogu, pred rešitvijo predložijo delegaciji, ako nameravajo prošnjam ugoditi v večjem obsegu, kakor pa to predlaga davčni urad.

5. Po obstoječih predpisih je plačila naprej zaračunati razun na stroške in zamudne obresti na personalne davke, pred vsem torej na zaostanke davka na vojne dobičke (!) in na dohodnino. Samoupravne doklade je torej med letom izplačevati le toliko, kolikor so z plačili krite te postavke in drugi dospelji državni davki. Nikakor pa ne gre, da se vplačila poradele na avtonomne doklade, če dospelji državni davki niso kriti. (!) Naročam davčnim uradom, da postopajo strogo v tem smislu, ker bo le blagodejno vplivalo, ako zlasti občine tudi same enkrat občutijo posledice nerednega plačevanja. K odredbi VI. št. 2. lit. c) tukajšnjega odloka z dne 30. julija 1920 št. A. IV. 703/5 glede sestave provizorne bilance, si pridržujem nadaljna navodila.

6. Glede zaostankov, ki jih davčni organi po svoji najboljši vednosti in vesti smatrajo za neiztirjive, naj se takoj stavijo konkretni in po predpisih utemeljeni predlogi, da se odpišejo, tako da se vsaj tega balasta v najkrajšem času kolikor mogoče znebimo. Ta odredba se tiče vseh direktnih davkov izvzemši davka na vojne dobičke, (!) glede katerega si iz kompetenčnih ozirov žal moram pridržati nadaljne odredbe.

Tako poučuje g. finančni delegat svoje (!) organe, kako se najbolje in najhitreje iztirjajo vsi davčni predpisi v Sloveniji. Dovoljujem si pripombe, da bi moral gospod na tako visokem položaju imeti pred očmi celokupno naše kmečko narodno gospodarstvo in možnost vplačil v današnji dobi! Gotovo je, da sem Slovence in se takšnega tudi čutim. Prav zaradi tega pa mi je zelo žal, da slovensko vodilno uradništvo dneвно dokazuje, da neče biti vporabljivo za vodilna in samostojna službena mesta. Pripominjam pa takoj, da to ni moje mišljenje, temveč mišljenje ljudstva, ki ga podčrtuje s tem, da želi videti na tem mestu kakšnega Srba ali pa Hrvata! To je značilno, toda resnično!

Pripominjam, da g. finančni delegat v Ljubljani po mojih informacijah ni dobil nikakega poziva iz Beograda, ki bi mu dal povod za predmetno okrožnico z navodili vred. Bila je njegova lastna inicijativa. Mislim, da bi bilo prav, ako bi g. finančni delegat izdelal predvsem navodila svojim podrejenim odmernim ali predpisnim organom, da mu pozneje ne bi bilo treba reševati predlogov za odpis predpisanih davkov, da se reši vsaj tega balasta. Tudi se l. 1925 v Sloveniji po vseh dosedanjih naporih finančne uprave! — čudno sliši iz njegovih okrožnic kritično o »vojnih dobičkih«, o katerih si pridržuje še nacionalne odredbe. Mislim, da je že časa, da se o tem neha govoriti, zakaj naše kmetije in naše obrtnije se ne vidijo več iz morja splošne slovenske siromašne. Tudi naš socijalni brat, delavec, je na koncu vseh svojih nad; njegova brezposelnost je socijalni kriz, ki molče opominja vse, tudi vodilnega uradnika, naj preišlija noč tu dan, kako se bo odložal, kadar je kakšna odločitev pridržana njegovih prosti ocen!

Vse prizadevanje ljudskih zastopnikov iz Slovenije v Beogradu mora ostati brezplodno, brezuspešno vse dotle, dokler naša domača javna uprava in njeni predstavniki proti izpodbijajo vse naredbe in argumente socijalno-gospodarskega značaja tam (to je v Beogradu), kjer se odloča potek dogodkov in usoda naše leppe, toda že osiromačene domovine — Slovenije!

A. Kelemina, poslanec.

V svrhu pojasnila.

Dne 23. avgusta sem se udeležil iz radovednosti »Tabora« Kmečke zveze v Dravljah. Govori, ki sem jih tam slišal, me silijo, da stavim nekaj vprašanj.

Nastopila sta dva govornika: Brodar in Smodej. Prvi je napadel posamezne osebe. So ljudje, ki to delajo, ker boljega sposobni niso. Smodej se je vsaj skliceval na verska načela. Vera je res vstvariteljica moralnih zakonov, zato mora biti vsakemu moralno čutečemu človeku prva skrb, da se ohrani vera, saj jo je oznanjal oni, ki je res ljublj svojega bližnjega, kakor samega sebe in nikdar ni sejal med ljudi sovraštva. Patentirani branitelji vere pa mislijo, da Kristusov nauk najbolje branijo z osebnimi napadi na tov. poslanca Puelja.

Vi g. Brodar ste povdarjali, da je treba voditi borbo za gospodarske in nacionalne pravice Slovincem. Naš največji škodljivec pa je centralizem in so pred narodom za trpljenje odgovorni oni, ki so ga povzročili. G. Brodar, Vi veste, da je podpisal ženevski pakt dr. Korošec in sklicujoč se na to, piše g. dr. Šušteršič v svojem »Ljudskem tedniku« s svojim podpisom dne 10. marca 1923 to-le:

»Važen državnoopravni akt je proglas krome z dne 7. januarja 1919. In kaj nam pravi ta proklamacija, ki jo beremo v »Slovincu« z dne 7. januarja 1919? Ta velevažni dokument ugotavlja v vznešenih besedah delstvo ujedinenja SHS in podaja smernice za bodočo ureditev državnega življenja. Te smernice pa, ki so bile

izdelane v ministrskem svetu koncentracijskega ministrstva, v katerem so bile zastopane vse stranke, odgovarjajo po duhu in besedilu, duhu in temelju smernicam — vidovdanske ustave. Ta proklamacija govori le o enem samem narodu, enem samem parlamentu, eni sami državi in govori le o upravnih avtonomiji, tedaj o manje, kakor smo imeli v Avstriji, kjer je imel deželni zbor svojo široko zakonodajno pravico. O kakih avtonomijah zakonodajni niti besedice v tej proklamaciji. Kar je prav posebno zanimivo in daje proklamaciji vsaj za nas posebno obilje, to je, da je takoj na drugem mestu za današnjim kraljem podpisani podpredsednik ministrskega sveta dr. Anton Korošec.

Tako je SLS po svojem načelniku dr. Korošcu dejansko soustvarila Vidovdansko ustavo, katero danes predklanja pred narodom, ako prav dobro ve, da je sama pokopala avtonomijo in z mrzlično gorečnostjo ustvarila današnji centralizem. Tako dr. Sušteršič v svojem listu. Toda v kljub temu, da se je podpisal s svojim polnim imenom in Vam vrgel ta gorostasni očitek, katerega Vi mečete na druge, ga do danes še niste tožili, četudi ga ne krije poslanska imuniteta. S svojim molkom potrjujete, da je g. dr. Sušteršič govoril resnico. G. Brodar, Vi ste izjavili, da je SLS stranka, ki stoji strogo na socialnem stališču in kot taki protestirate proti 2% davku na račno delo. Jaz Vas spominjam samo na Zaloško cesto, na kateri so se ročni delavci borili za svojo existenco, toda takratna deželna vlada, kateri je sestojala iz sedanjih voditeljev SLS, je dala streljati na delavce. Z ozirom na ta dogodek Vas prosim, povejte, kako pojimate Vi socialno pravičnost? Jezili ste se nadalje na Radiča, ki je šel v Moskvo k komunistom. Toda isto ste učinili tudi gospodje pri SLS, storili ste kompromis s ljubljanskimi komunisti, predno je šel Radič v Moskvo. Povejte nam, iz kakšnih ozirov ste s komunisti stopili v zvezo; ali v zaščito revolucionarnega gibanja ali v obrambo verskih resnic? Nadalje ste povdarjali, da se je treba vsakemu Slovencu boriti za pravice slovenstva in to mu je možno le v taboru SLS, ker edino ona je vedno ostala zvesta slovenstvu. Toda spomnil bi Vas na izrek rajnega škofa dr. Mahniča, ki je dejal, da je nacijonalizem poganstvo. Kako SLS v praksi čuva slovenstvo, dokazuje koroški plebiscit, kajti za časa plebiscita je bila na deželni vladi SLS ter je ona tudi odgovorna za izid plebiscita in za izgubo slovenskega Korotana. Vprašam Vas, ali je SLS vodila plebiscit po nazorih škofa dr. Mahniča ali po nazorih Vašega nedeljskega izvajanja. Trdili ste, da Vaš klub vedno vodi politiko v korist slovenskega naroda pošteno in složno, pri katerem delu zvesto podpirate drug drugega. Jaz Vas bi opomnil na interpelacijo, ki sta jih Vi in Vaš klubov tovariš dr. Gosar poslala na ministre, namreč Vi, da se mora izvoz živine pospešiti, dr. Gosar pa, da se mora izvoz živine prepovedati. Prosil bi Vas, katera interpelacija je bila v korist naroda, ali prva, ali druga? Obe menda vendar ne, ko sta si tako nasproti! Nadalje sta de-

jali, da se kmetu mora pomagati, ker je njegov obstoj ogrožen in kmet propada. Kako se mora kmetu pomagati, bi Vas spomnil na članek Vašega klubovega tovariša posl. Kremžarja, ki je kot glavni urednik glasila SLS »Novega časa« v uvodnem članku »Težave delovnega ljudstva« v 60. številu z dne 14. marca 1922 dobesedno tudi to-le pisal: »Poprej je občina imela vsaj to pravico, da je cene živilom držala nazaj z določanjem maksimalnih cen. Tedaj je bilo polno ugovorov proti maksimalnim cenam. Dokazovalo se je, da naj se maksimalne cene odpravijo, pa bo začela konkurenca in cene bodo padale. Prišla je nato osrednja vlada, ki je odpravila občinsko sodišče za pobijanje draginje ter njih delokrog prenesla na sodišče. To bi ne bila še nobena nesreča. Toda vlada je sploh odpravila staro protidraginsko odredbo ter uveljavila novo, ki je odprla na stečaj vrata izkoriščanju. Cene so rastle in so morale rasti, ker je vlada istočasno — kar prakticira še vedno — podpirala naravnost divji izvoz živil iz naših krajev v tujino. Prekupci so dobili proste roke, občina pa je sedaj popolnoma brez moči. Istočasno pa hodijo agentje tistih strank, ki so vse to povzročile, okrog in govore: Glejte, ljubljanski občinski svet ne stori nič proti draginji! Ne stori, ker ne more, ker je centralna vlada popolnoma izločila kompetenco občin. Občinski svet — n. pr. ljubljanski je danes v položaju, da ne more storiti drugega, ko pošiljati v Beograd svoje proteste ali prošnje. Teh je poslala že dosti ali doslej že vslej brez uspeha. Brez dvoma bodo prizadete občine mogle in morale poslati še več protestnih izjav na osrednjo vlado, ki se bo morda končno le zganiti. Seveda bo tedaj krava že iz hleva, živina izvožena v Italijo, doma bodo pa ostali le redki repovi.«

Tako je skrbel g. Kremžar v svojem listu za našega kmeta, da ga osreči z maksimalnimi cenami in z zaprtjem živine. Vi tarnate nad slabimi časi. Tako mi je sedaj uganjka, kedo bolj skrbi za naš kmeti narod, ki ga po Vašem izzema centralizem s pretiranimi davki. Zopet pa Vas moram spomniti na kompromis, ki ste ga storili za komisijo za odmero osebne dohodnine z dr. Zrjavovimi centralisti, da so morali Vaši kmeti volilci voliti najhujšega dr. Zrjavovega centralista. S tem ste tudi nas vrgli iz komisije in ste soodgovorni za pretirano osebno dohodnino. Jaz bi vas prosil za odgovor, ali ste storili ta kompromis v zaščito slovenskega naroda ali v zaščito centralizma.

Vi ste izjavili, da je položaj danes tak, da četudi se združi vseh 26 slovenskih poslancev, ne morejo nič doseči, ker 26 je proti 290 v velikanski manjšini. Torej sami priznate, da smo Slovenci primorani radi svoje male številnosti, da vodimo pametno politiko, ne pa z vstrajanjem pri samoslovenskih zahtevah. Mi iz Zveze slovenskega kmetijskega ljudstva vodimo tako politiko in Vi priznavate, da je to prav. Delate pa drugače. Zakaj to? Pojasnite mi, prosim Vas, ker s tem ne bom imel samo prilike, da Vas cenim kot politika, ampak da Vas tudi spoštujem kot moža.

J. Blaž.

Razne politične vesti.

»Sijajni« klerikalni shodi v Mariboru. Toliko razbodbani shod dr. Korošca za danes, dne 8. septembra je sedaj, ko to pišem, t. j. točno ob 9. uri že končan. Začel se je nekoliko po 8. uri v dvorani gostilne Anderle. Kljub temu, da bosta »Straža« in »Gospodar« pisala o »sijajni« udeležbi in »nabitosti«, bodi resnici na ljubo povedano, da je vaš poročevalec štel vse pristaše in udeležence. Bilo jih je 138 vseh, od teh 46 takih, ki jih vaš poročevalec pozna, da so pristaši drugih strank in deloma »kibice«, ki pridejo na vsak shod. In toliko reklame! »Sam dr. Korošec pride« itd. In prišel je in govoril. Cel govor, ki je bil očividno radi pičlega števila udeležencev nenavadno kratek — je bil v celoti en napad na Radiča. — Ko je dr. Korošec odhajal, so mu nekateri poskrali, — predvsem v to svrhu najeti študenti in ženske. Med posameznimi vskliki »Živio dr. Korošec!« se je čulo kaj glasno mnogo dovtipov. — Zatem je povzel besedo Žebot. — Če povemo, da so gospoda okoli 10. ure že bili na Aleksandrovi cesti, potem si naj vsak sam sestavi sliko »sijajnega« shoda dr. Korošca. Končam to poročilo z besedo dodanašnjega zagrizenega klerikalca, ki mi je po shodu rekel: »Vsake demagogije je enkrat konec. Te igre smo sili! Naj gre farbat Turke! Nas ne bo več vlekel

Zmešnjava nad zmešnjavo. G. poslanec dr. Kulovec je v nedeljskem »Slovencu« objavil političen članek »Preorientacija«, ki napoveduje z različnimi besedami kapitulacijo SLS na vsej črti. G. dr. Kulovec piše namreč sledeče: »S tem, ko so dali volilci Slovenski ljudski stranki ta mandat in ji poverili svoje zaupanje, so ji tudi poverili svobodo, da ubira v izvrševanju svojega mandata po svojem najboljšem prepričanju in uvidenosti svojo taktiko. Kako taktiko bo SLS v tem oziru izbirala, zavisi edino — poudarjamo še enkrat — edino od SLS in njenih svobodno izvoljenih instanc. Nihče drugi nima tu ničesar predpisovati in nam ne bo ničesar predpisoval. Tudi glede taktike smo soglasni. Eno je pa izključeno, da bi se glede taktike razšli. Različne taktike so mogoče, tudi to je povsem interna stvar Slovenske ljudske stranke.« To je čisto jasno povedano! To pa je tudi v popolnem skladu z referatom, ki ga je imel g. dr. Kulovec nedavno na neki sodaljski konferenci pod imenom: »Duhovnik in politika.« V tem poročilu je bil ta g. poslanec še veliko bolj jase. Zbranim duhovnikom je namreč povedal, da je sklenjena stvar, da vstopi SLS še to jesen v vlado. Utemeljeval je to z neko novo »teorijo«, ki je v veljavi n. pr. pri »centrumu« v Nemčiji, ki svojega programa ni zapustil, pa

vendar vedno sodeluje v vladi. Tudi SLS bo vzdržala svoj državopravni program, toda stvar nove taktike naj bo, kako se bo isti izvajal. G. dr. Kulovec je tudi priznal, da so bila pretekla leta »nerodna«, in da bo sedaj tega konec. — Mi se že danes veselimo, kako naslado bomo imeli jeseni. — Da pa je zmešnjava še večja, priobčuje nedeljski »Slovenec« še naslednjo politično vest: »Samouprava« proti koncentracijski vladi. Na razne glasove o koncentracijski vladi, ki bi se imela sestaviti na jesen, odgovarja »Samouprava« v uvodniku med drugim: »Predlagati koncentracijsko vlado danes, ko čaka toliko resnih in važnih problemov notranje-političnega značaja na pametno in premišljeno rešitev, pomeni predlagati nespamet; to pomeni zahtevati položaj, v katerem morajo za principijelna nesoglasja med onimi, ki to predlagajo, preprečiti vsako delo; to pomeni napraviti zmešnjavo, v kateri se morajo polomiti vse konstruktivne sile države.« Iz vsega tega se vidi, da je v SLS nastala prvotna politična zmešnjava in da tam nihče več ne ve, kako in kaj bi. Vsak dan prinaša nove dokaze, da je polom Koroščeve politike popoln, njegova armada pa tako zmešana, da ne ve več, kam beži. »Ko brez misli okrog divjam... Naše sožalje!

Pavovo perje. »Slovenec« je priobčil dne 3. t. m. sledeče poročilo iz Beograda: »Narodni poslanec gospod Smodej je pri ministru prosvete posredoval v zadevi samostanskih učiteljskih v Ljubljani in Mariboru, za katere se je poročalo, da se bosta zaprla. G. nar. poslanec Smodej je dosegel pri ministru prosvete g. Velji Vukičeviću, da se bo na omenjenih šolah pouk nadaljeval v dosedanjem obsegu ter s pravico javnosti.« Resnici na ljubo ugotavljamo, da je »Jutro« ravno en dan prej, predno je izšel v »Slovencu« slavošev na g. poslanca Smodeja in na njegove zasluge za ohranitev omenjenih samostanskih šol, priobčil pogovor z ministrom za prosveto g. Vukičevićem, ki je zatrnil, da se je za ohranitev samostanskih šol v Ljubljani in v Mariboru že potegnil ljubljanski škof, vsled česar g. minister tudi ni sprejel mariborskega škofa Karlina, čim je zvedel, da bi se tudi ta rad potegnil za samostanske šole. Iz izjave ministra sledi, da se je g. poslanec Smodej oglašil nekoliko prepozno s svojim posredovanjem, ker je takrat, ko se je on blagovolil v ministru oglašiti, zadeva bila že ugodno rešena. To vedo tudi častite sestre uršulinke v Škofji Loki, ki so imele tozadevni ministrski odlok že zdavnaj prej v rokah, kakor je g. poslanec Smodej v Beogradu intervenciral. Kakor nam pripovedujejo, bodo častite sestre uršulinke v Škofji Loki poslale g. poslancu Smodeju lepo zahvalno pismo za njegov prepozni trud in bodo pismu priložile lep šop pravega pavovega perja, da se g. posl. Smodeju ne bo treba krasiti s tujim perjem.

Za drobtine in proti drobtinam. »Slovenec« poroča njegov beograjski poročevalec dne 3. t. m.: »Danes so prišli v Beograd narodni poslanci gg. Veselj, Smodej in Štifter. G. Veselj je iskal nekatera pojasnila v raznih resorjih, tako n. pr. v ministru za trgovino in industrijo ter za prosveto. Ravno tako sta gg. Smodej in Štifter izvršila nekatere intervencije v ministru za vojno in mornarico ter za promet in za poljedelstvo.« — »Iskati pojasnila« se pravi po domače intervenirati ali posredovati. Intervencirati v kakem ministru se zopet pravi prositi za kakšno več. Za kakšno reč prositi pa se pravi loviti drobtine in »Slovenec« s svojim poročilom javno priznava, da tudi klerikalni poslanci prav pridno love drobtine po Beogradu in najbolj jih love baš tisti, ki doma rjovejo kot levi in tigri proti drobtinam in se samozavestno trkajo na shodih pred ljudmi na prsa, z zatrjevanjem, da ne marajo »drobtin«, ampak da hočejo vse! Tako klerikalna gospoda slovenske kmete vedno slepari. Doma imajo gospodje polna usta, v Beogradu pa polne hlače. Doma so ošabni in oblastni in grme na shodih, kakor bi bil ves svet njim podložen, v Beogradu pa letajo za drobtinami in jih potem očitajo drugim, namesto da bi skesano priznali, da je ravno njihova politika kriva, da smo Slovenci obojeni danes na politiko drobtin, kakor je »Kmetijski list« to odkrito povedal.

Zabaven prepir. Med »Slovencem« in »Jutrom« se bje zelo zabaven boj. »Jutro« je namreč poročalo, da je odšel dr. Korošec v francosko letovišče Evians-les-Bains (Evian le Ben), kamor je prišel tudi Pašič iz Karlovih varov. »Jutro« je sklepalo iz bivanja dr. Korošca v tem letovišču, da je šel tja čakati g. Pašiča, da mu ponudi svoj vstop v vlado in je poročalo, da so se

tozadevni poskusi dr. Korošca poneščili. »Jutrova« poročila so bila nekaterim klerikalcem očividno silno neprijetna in zato poskušajo v »Slovencu« gladko vse vtajiti. »Slovenec« sicer prizna, da je bil dr. Korošec res v Evians-les-Bains, da pa tam ni ponujal svojega vstopa v vlado in da se s Pašičem tam sploh videla nista. In o tem, ali je dr. Korošec bil pri Pašiču ali ne, ali se mu je ponujal ali ne, ali ga je Pašič lepo spremljal do vrat ali ne, o tem se bje sedaj ljut boj med »Slovencem« in »Jutrom«. Kaže pa vse, da ima »Jutro« bolj prav kot »Slovenec«, kajti da bi hodil dr. Korošec ravno v Evians-les-Bains samo na uro gledat in to takrat, ko je Pašič tam, ni prav verjetno. Ravno tako je res, da velik del pristašev SLS silno pritiska, naj bi SLS za vsako ceno vstopila v vlado, da reši za sebe v Sloveniji, kar se še rešiti da. Drugo vprašanje je seveda, kaj bo Pašič na ponudbe SLS odgovoril.

Ugotovitev. Danes je ravno 14 dni, odkar je objavljen posl. Kelemina v našem listu vsebino znane okrožnice ljubljanske finančne delegacije, ki daje davčnim uradom stroga navodila za iztirjevanje davkov. Vsebinsko okrožnico so priobčili vsi slovenski listi takoj po objavi v našem listu. Priobčilo je vsebino okrožnice »Jutro«, potem »Slov. Narod« in »Narodni Dnevnik«. Izmed imenovanih listov je bil samo »Narodni Dnevnik« toliko pošten, da je povedal vir, da je namreč okrožnico objavil posl. Kelemina v »Kmetiskem listu«, »Jutro« in »Narod« pa v svoji oblastnosti nista smatrala za vredno tega povedati, češ kaj bo nam Kelemina ali pa celo »Kmetijski list« — nam, ki nosimo moderna z zlatom obrobjena očala in ki stojimo tristo kilometrov visoko nad vsem drugim slovenskim svetom! Druga ugotovitev, ki je tudi ne marajo zamolčati slovenski javnosti, je ta, da so klerikalni listi molčali o okrožnici cel teden kot grob! Sele dne 3. t. m. se je spomnil dr. Kulovec, da je napisal glede okrožnice članek za »Slovenca«, ko so že vsi ljudje zmajevali z glavami in se začudeno vpraševali, zakaj »Slovenec« v tej za vse slovenske davkoplačevalce brez razlike strank tako važni zadevi molči, dočim imajo klerikalni agitatorji vedno silno široka usta, kadar govore pred ljudmi, da se posl. Pucelj za davčne zadeve v Sloveniji nič ne briga.

Tudi Žebot lovi drobtine. Za »Slovenca« je napisal posl. Žebot obširno poročilo o svojem uspehu, ki ga je dosegel pri ministru za pošte. V svojem poročilu opisuje na dolgo in široko, kako zelo se je trudil, da izposluje premetitev štirih poštinih uslužbencev v domovino, ki so jih demokratski pod prejšnjo vlado pregnali iz Slovenije daleč na jug. Svoje poročilo o uspešnem posredovanju je g. Žebot tudi podpisal s svojim polnim imenom. — S svojim lastnoročnim podpisom pa g. posl. Žebot ni le potrdil svojega uspeha, ampak je tudi potrdil, da današnja vlada le ni tako slaba, kakor jo on slika na raznih shodih, temveč da od prejšnje vlade storjene krivice popravljaj. Dalje je potrdil s svojim lastnoročnim podpisom, da tudi on, g. posl. Žebot, po Beogradu lovi drobtine, ki jih tako rad očita drugim.

Hrvatje so Puelja in Prepelula pohrustali! Iz »Jutra« smo izvedeli, da so Hrvatje posl. Puelja in Prepelula kar »pohrustali!« Ker je stara reč, da »Jutro« vse najbolje vé, smo skušali dognati, kaj je na stvari, in smo izvedeli, da so Hrvatje na shodu na Krškem polju res zakurili velik ogenj, nataknili Puelja in Prepelula na debel brajndi kol, ju spekli in ju pohrustali s kostmi vred. Kostmi obeh gospodov so tako hreščale pod krepkimi zobmi zdravih hrvaških kmetov, da so slišali hreščanje in hrustanje celo v Ljubljani prav do »Jutrovega« uredništva. Ko pa sta bila tovariša Pucelj in Prepeluh pohrustana, sta se zopet srečna in zdrava vrnila v Ljubljano, kjer še danes hodita okrog in iščeta, koga izmed samostojnih demokratov bi pojedla.

Prepiri v klerikalnih vrstah. Hrvaški listi pišejo, da se borita med klerikalci dve struji za premoč v SLS. Ena struja si prizadeva za vsako ceno priti v vlado. To strujo vodijo dr. Korošec in poslanci Sušnjak, Veselj itd. Druga struja pa je za najstrožjo opozicijo. Drugo strujo vodijo baje dr. Kulovec, dr. Hohnjec in Smodej, ki od svoje nepopustljivosti nočejo odnehati niti za las, ker upajo na ta način pri volitvah še rešiti svoje mandate. V vrstah SLS obstoja še tretja struja, ki se imenuje krščansko-socialna, in na katero so hrvaški listi pozabili. To strujo vodi dr. Gosar, ki se opira zlasti na delavske glasove. Raznih struj torej ne manjka. Čisto napačno pa bi bilo iz teh struj skle-

pati na kakšen razdor ali razkol med klerikalci, kajti pozabiti ne smemo, da je pri klerikalcih glavna in edino odločilna struja koncem koncev le ljubljanski škof. Kar bo ta rekel in odločil, tako bo. Za nas je glavno, da ljudem na deželi ne nehajo pojasnjevati zlasti za slovenske kmete pogubne politike voditeljev SLS, pa naj pripadajo katerikoli struji. Korošec, Kulovec, Smodej in drugi lahko govorijo in lahko uganjajo opozicijo do skrajnosti, ker plačujejo prav malo davka ali pa nič in imajo kaj duhovniki zasigurno svoje življenje, za kmete, delavce, trgovce in obrtnike je pa drugače. Če bi bil dr. Korošec kmečki posestnik ali pa obrtnik, ki mora prenašati in na svojem telesu okušati vso davčno težo, bi že drugače govoril in bi bil svoje brezplodne opozicije kmalu naveličen in zato se čudimo kmečkim poslancem SLS, da ne nastopajo med svojimi ljudmi tako, kakor zahtevajo koristi njihovih kmečkih volilcev. To morajo naši ljudje na deželi kmetom razložiti in jim povedati, da so kmečki poslanci za to tukaj, da delajo kmečko politiko, ne pa politiko, ki jo lahko vzdrži dobro preskrbljena gospoda — kmet, delavec in obrtnik pa ne!

Volilna gesla. V Beograd so prišli poslanci SLS Smodej, Veselj, in Štifter. V svojih pogovorih so rekli, da radičevec v Sloveniji ne bodo nič opravili, ker nimajo volilnih gesel, namreč »vojaki v Macedoniji« in »davki«. S tem so povedali, kako bodo agitirali med ljudstvom: govorili bodo, da je davek previsok in pa, da morajo naši fantje služiti v Macedoniji. Toda s temi gesli bodo agitirali lahko tudi drugi ljudje in ne samo klerikalci. Z enim geslom pa klerikalci prav gotovo ne bodo agitirali, da bi namreč povedali, kako strahovito je zafurana politika SLS. S tem geslom bomo poskusili agitirati mi, in trdno smo prepričani, da bo držalo, ker je resnično.

Klerikalci in Radič. Klerikalni listi nam najlepše dokazujejo, kako zelo se boje Radiča oziroma Zveze slovenskega ljudstva. Pšujejo, lažejo, zavijajo, obrekujejo in s tem ne odkrivajo nič drugega, kakor svojo onemoglo jezo in strah. Nas od srca veselimo, ker nam dokazuje, da smo na pravi poti!

»Pismo iz Francije«. Po vzoru g. Pašiča je odšel tudi g. dr. Korošec na Francosko. V svojem »pismu iz Francije«, objavljenem v mariborskem »Slovenskem Gospodarju«, pravi: »Da si počim zdravja, odpotoval sem v francoske alpe.« Nismo nevoščljivi, zato g. Korošcu od srca privoščimo odidi, toda nam se zdi, da ni šel toliko iskati zdravja, sebi, nego bolje je hotel poiskati zdravilnega leka za propadajočo valuto SLS. Saj se je na Francoskem »služajno« videl z g. Pašičem. Zelo zanimiva je tudi Koroščeva potrditev, da so na Francoskem »cerkve izredno dobro obiskane«. Torej v državi, kjer klerikalci že mnogo desetletij nimajo nobenega vpliva več na državne posle, so cerkve po izjavi samega Korošca izredno dobro obiskane. Z drugimi besedami: Vse klerikalne trditve, da je vera v nevarnosti, ako bi klerikalna stranka pri volitvah propadla, so navaden larifari, navadna laž. Naš Prlek — Korošec je rodum iz Prlekije — bi rekel: »Pje, Korošec, pa si se ali opt nešta navuča na Francoskem!«

Porazna kritika, tako nam pišejo, je o državniški sposobnosti in gospodarski zmožnosti mož iz vrst SDS, napisana v predzadnjem »Kmetiskem listu«. Osnutek drž. proračuna za leto 1925/26, tako poroča »Kmetijski list« določa za ministrustvo poljedelstva trikrat tolikšno vsoto, kot lanski, a vseeno bo skupni proračun manjši kot je bil lani. Gospodje poprej so bili državno stavbo zidati začeli pa pri strehi in tovarniških dimnikih (veleindustrija), a pozabili so, da se mora najprej graditi temelj kmetijstva, ki je bilo, je in bo prava podlaga še vsaki državi. Državnikom, kojih te prve skrbi vsakega državnika ni bila briga, je zdaj menda za vselej odklenalo. — A druga »drobtina«, kakor pravi »Kmetijski list«, da se na železnici prevoznine za blago in ljudi skoro za eno tretjino znižajo, pa železnice bodo še vseeno vozile, brčkone celo z mnogo večjim narodnogospodarskim uspehom, kakor doslej. Vedite, da narod take »drobtine« ve zelo dobro ceniti in bo to o pravem času tudi pokazal. Tiha politika »drobtin« naj se le kar nadaljuje!

Slovenska zgodba. Nekdo se pusti izvoliti za predsednika krajevne organizacije neke stranke. Svojo izvolitev javi takoj vsem bankam, a najuglednejši se dostavi, naj to ima na umu, ko bo na prihodnjem občnem zboru volila — nov odbor! Ali ima Radič prav ali nima, ko govori o pokvarjeni gospodi?

Dopisi.

STAJERSKO.

Kozje. Kozje je postalo zadnji čas precej živahno. Bije se boj med klerikalci samimi. Nismo hoteli tega boja obelodaniti v časopisu, češ naj ostane to samo v Kozjem, oziroma kozjanskem okraju. Ker je pa g. dekan Tomažič zadnje nedelje posvetil drugo pridigo svoji osebnosti, kakor je sam izjavil, da se mora oprati, nas ne veže dolžnost, da molčimo, ampak da hliši, ki so bili v cerkvi, slišajo dva zvona, razložimo ob kraljstvu: Ko je še župnikoval na Pilištaju g. Tomažič, je postal načelnik kozjanskega okrajnega zastopa. Lahko je bilo takrat. Bili so v Kozjem dr. Fran Jankovič, državni poslanec, notar dr. J. Barle in drugi. Glavno vlogo so igrali ti trije. Vodili so gospodarstvo in politiko našega trga. Pokorili se je moralo vse; kdor s eni pokoril, je moral oditi. Ostal je samo kmet, kateri ne zapušča zlahka svoje zemlje. Prišla je vojna. Takrat se je šele začelo ono gorje, o katerem bodo še potomci vedeli povedati o onih, kateri so gonili ljudi v streške jarko, ako niso bili povsem pokorni. Podkadir je tudi meni, da sem pomagal, kjer sem mogel. Vidi se lahko iz sledečih vrst, kakšno pomaganje je bilo. Večina faranov je podpisala vojno posojilo. Oznanjevalo se je: »Dajte denar za vojno posojilo, kaj ga boste skrivali, dajte ga, posodite ga državi za visoke obresti, saj ne bo izgubljen.« V zahvalo za te erake stvari jim je avstrijska oblast podelila zlate križce. In pa aprotivacijsko delo. Okoliški kmetje so morali podnevi živeti skupaj nositi, a gospoda si ga je ponoči delila. Niso pa trpeli samo okoliščani, temveč tudi ruski ujetniki, kateri so gradili cesto iz Lesične na Grobelno. Tem se je prilgovalo različne stvari. Med tem časom je izjavil nekdo: »Jaz sem demokrat, samo radi tega talarja sem klerikalci!« Prišel je konec vojne. Vrnilo se jih je s fronte polno, kateri niso bili več z bog prestalega trpljenja istih nazorov, kol povprej pred vojno. Takoj po ustanovitvi Samostojne kmetijske stranke so se pridružili njej. Jankovič in Barle sta svoje imetje poprodala in se preselila v Maribor, ostal je samo g. dekan. Vodstvo SLS, uvidevši, da je po volitvah nemogoče brez drugega vodstva spraviti v red volice v prej tako zagrizenem klerikalnem kraju, je nastavilo tajnika, da on vse to preorganizira. Lansko leto pa, ko je hotela protigrupa iztrgati demokratom tukajšnje posojilnico in jo dobiti v svoje roke, se jim je načrt izjalovil. S tem je nastal ogenj v strehi. Od tega časa se bje otel boj za vsako organizacijo. Okoliščani mirno gledajo ta boj, in dolžnost vseh je, da se organizirajo, da v doglednem kratkem času prevzamejo omenjene organizacije, da se v društvih, ki pripadajo vsej javnosti, odstrani politika. Kmetje. Z lastnimi očmi vidite, kako se bje boj med klerikalci samimi, dolžnost je, da se pridružite k »Zvezi slovenskega kmetijskega ljudstva«, da bo narod sam zagospodaril, kajti ne klerikalizem, ne bankokralizem, le kmetško ljudstvo bo naredilo red in mir po deželi.

Jarenina. Podpisani izjavljam, da dopis v »Kmetškemu listu« z dne 26. avg. t. l. ni od mene, kakor je bilo tudi mnogo drugih dopisov v Jarenini v »Kmetškemu listu« brez moje vednosti. Zato bom postopal brezobzirno proti vsakomur, kdor me bo še zaneprej dolžil, da sem jaz pisec »Kmetškega lista« z Jarenine. Pač pa je resnica, in to tudi lahko dokažemo, da vsak, kdor čita »Kmetški list« ali agitira zanj, pade v nemilost pri g. kanoniku in pri klerikalcih, v veliki milosti pa so vsi, če imajo še toliko masla na glavi, ako le trobijo v klerikalni rog. Josip Gungl.

Piscec pri Brežicah. Izgubili smo zvestega tovariša organizatorja Josipa Kostanjška, ki je umrl 15. avgusta v težkih mukah na operaciji v zakladni bolnici v Zagrebu. Od tam je bil prepeljan v Piscec v svoj rojstni kraj, kjer ga je pričakovalo mnogo ljudi. Lep je bil nastop »Gasilnega društva«, ki je svojega 17 letnega člana spremilo do groba. Njegov zvesti tovariš in župan Karel Džur je izpregovoril lep nagovorni govor. Pokojnik je bil 19 let pri Kmetški posojilnici v Pisceh kot tajnik. Bil je tudi šolski predsednik 5 let. Ostal bo vedno vsem občanom v najlepšem spominu. Bodi mu zemlja lahka! — Franc Ursič.

Iz Sv. Miklavža pri Mariboru nam poročajo: V naši občini, katera je oblagodarjena z velikim številom ag-

rarnih interesentov, imamo del veleposestva Scherbauma, katero je deloma že razdeljeno, a ostali del, na katerem smo imeli vsaj še nekaj dela in zaslužka, je pa razlastilo ministrstvo pravde v kazni kaznjenci. Delali bodo na tem posestvu kaznjenci, s čimur odpade domačim kmetijskim delavcem vsakoletni zaslužek. Nastaja še nevarnost, da bodo kaznjenci, nastanjeni na veleposestvu, delali tudi pri drugih posestnikih ter s tem odjedali kruh mnogostevilnim delavskim družinam, ki se ne bodo zamogle preživljati, če tudi bi se med nje razdelilo celo Scherbaumovo posestvo. Prosimo naše poslance, da se zavzamejo za to, da ministrstvo pravde odstopi od svoje zahteve ter da ostane posestvo nam domačinom, da nam ostane vsaj dosedanj borni kruh in zaslužek, ki smo ga imeli pri posestvu in kmetih. Saj je že dovolj revščine in bede v naši občini. Država bi morala v naprosene svrhe vtakniti mnogo kapitala, ki ne pride niti v najmanjši meri v korist naši občini in njenim bednim prebivalcem. Veliko ceneje in pripravnejše bi bilo veleposestvo Post, katero z obsežnimi gozdovi veliko bolj prija za kazničino, ker tudi prebivalstvo ni v tako slabem gnotnem položaju, kakor v naši občini, in je tudi veliko več drugih posestnikov, kateri bodo vzile delu kaznjencev še morali delati z delavci. Sv. Miklavž naj ostane nam bednim delavcem, bodisi da se razdeli, bodisi da ostane kot vzorno urejeno posestvo kmetijskim slojem v vzgled in pouk ter nam tako nudi še nadalje zaslužka, kruha. Prosimo in zaupamo našim poslancem, da nam pripomorejo do pravičnega, za naše življenje tako važne rešitve tega vprašanja.

Sv. Lovrene v Slov. gor. G. urednik, malo čudno se Vam vidi, da dobite dopis iz naše županije, ker ste mislili, da vsi trobimo v zarjavelo klerikalno trobento. A to ni tako, mnogo nas je, ki presojamo svoj stanovski položaj ter obojamo tiste, ki so nas privedli na rob propada. Ni denarja, ni blaga za prodati, ako bi bilo, se v sramotno ceno prodaja, kupuje pa pretirano visoko. Kupčija z živino se je nekoliko oživila, sicer ni draga, vendar je vprašanje za njo, od kar so meje brez carine odprte. Vinska trta obeta dober in obilen vinski pridelek, vabijo se kupci v našo vinorodno županijo, ki je itak na glasu zaradi dobre vinske kapljice. Dobro bi bilo pri primernem vremenu, kar mogoče pozno trgati (brati). — Dne 20. avgusta, ko je bila molitvena ura, smo imeli v cerkvi političen govor. G. pridigar je mladini zabijal v glave klerikalno politiko ter prišel vse klerikalce v nebesa, republikance in samostojne kmete oziroma Samostojno Kmetijsko Stranko pa obsodil na dnu v pekel. Klerikalci bodo po njegovem mnenju sami krilanci, samostojni pa kerubini, ker njih je manj. Domači gg. duhovniki bi pač lahko dali govorniku druga bolj nujna navodila za pridigo, n. pr. naj bi se opustilo pri mladini bogokletje, slabo vedenje v cerkvi in okrog nje, razni napadi in ponočno ruvanje. G. govornik bi si lahko politični govor prihranil za zimski čas, ne pa v najlepšem času otavne košnje. Klerikalna politika njim stanovsko nese; vzemimo si za zgled ter storimo tudi mi tako. — Pregarja se g. organist od strani duhovnikov ter se s svetega mesta zmerja pevski zbor. Ako je kaj slabega v njem, naj se popravi brez zmerjanja in sovraštva do organista. Prej se je izgovarjalo, da je samec, kar je pohujšljivo, sedaj pa je menda sovražstvo, ker je izbral tovarišico po sreči in ne po povelju. — V avgustu se je namenil v Pesnici vtopiti nek fant. Zameril je starejšemu bratu, da mu je dal par zausnič. Rešili so ga kosci, katerim baje ni hvaležni. Fant ima tudi z okrožnim sodiščem opraviti. Govori se, da mu je že roka ušla na očetovo glavo, čeprav je Marijin otrok.

Jarenina. V Polički vasi pri Jarenini se je um omarčil posestniku Fr. Donko zaradi prevelikih dolgov. Dasiravno je bil skrben gospodar, so ga vendarle dolgovi ubili. Spravili so ga v ljubljansko umobolnico. Tako bom po klerikalni zaslugi kmalu vsi šli s trebuhom za kruhom ali pa v umobolnico. Avtonomijo nam obljubujejo, a niti vsakdanjega kruha nam ne morejo spraviti!

Iz dravske doline. Kako pride mariborski dr. Orosel do pravice, imeti na falski postaji separaten prehod čez železnico, dasiravno je v neposredni bližini okrajna cesta, ki pelje čez prago? Zakaj naše oblasti ščitijo narodnega nasprotnika in mu dovoljujejo več, nego se dovoli domačinom? Istočasno moramo opozoriti na grofa Zabeo. Znano je, da mladi grof našim ljudem ni naklonjen, vkljub temu uživa vse mogoče prednosti raznih

oblasti. Zelo značilen je slučaj z grofovo gostilno. Ako ima kmet gostilno, mora plačevati trošarino in davek od vsega, kar prodaja in od onega kar sam doma porabi. Grof pa napravi gostilno lepo na ime svojega oskrbnika in tako je pijaka, ki jo z svojo družino sam zavzije, davka prosta. Kmet naj bi napravil gostilno na ime svojega hlapca, pa bi oblasti takoj nastopile. Pri grofu to seveda ni treba! Grof je lastnik gostilne, točenje gre na ime oskrbnika, a izvršuje obrt pa tretja oseba!

Ormož. Dne 5. t. m. se je vršil pri nas shod zaupnikov iz območja okrajne organizacije Zveze slov. kmetškega ljudstva. Kljub izredni agilnosti znane kleti, kljub lažem, da je shod preklican itd., se je nabralo toliko zaupnikov, da je bila obširna Škoršičeva dvorana že ob 9. uri docela zasedena. Shod je otvoril tov. I. Rojs, ki je v zelo stvarnem govoru očrtal obupen gospodarski položaj, v katerega je dovedla vso državo politika 7 prošlih suhih let ter zlasti živo predčutil vladajočo davčno moro, radi katere trosijo klerikalni in demokratični demagogi ostudne laži, hotoč sardove svojega nedela sedmih let naprtiti Radiču in njegovim tovarišem. — Za njim je povzel besedo tov. A. K. lešič, ki je razložil politični položaj ter delovni program sedanje kmečke vlade. Po raznih vprašanjih, na katere je naš tovariš poslanec odgovarjal, je dobil besedo tajnik zveze tov. B. e. d. e., ki je razložil pomen gospodarske in politične organizacije za bodočnost naroda ter je osvetlil klerikalno demagogijo in gosposki laždemokratiem. Koncem njegovega govora so vsi zborovalci vzklkali voditelju hrvatsko-slovenskega ljudstva Stjepana Radiču v znak zaupanja. — Vsi govorniki so želi priznanje od strani zbranih zaupnikov, ki so neupogljivi, značajni vzor-može. Enodušno se je izrazila želja po velikem javnem shodu, ki se bo priredil po dokončanem jesenskem delu. — Na shodu se je sklenila zaupnica politiki Stjepana Radiča ter njegovih tovarišev. Obsojila se je davčna praksa v Sloveniji ter ošabno postopanje še neizmenjanega uradništva, ki je steber razpadajočega SDS. — Shod pa je pokazal tudi ogabno taktiko zbeganih klerikalcev, ki jim je vsako, tudi najogabnejše sredstvo dobrodošlo, da šuntajo proti svojemu bližnjemu. Shoda zaupnikov so se udeležili tudi bratje Hrvatje od onostran Drave, Slovenci tovariši so jih iskreno pozdravili. — Udeleženci so se razšli v zavesti, da so na pravi poti, ki pelje h končni popolni zmagi kmečke misli.

Maribor. Skrahirani klerikalizem se poslužuje cerkvenih romarskih praznikov, da privabi vsaj par poslušalcev za svoje mokre »dneve«, ki so se te dni vršili v Mariboru. Ker je papir predragocen, ne bomo prinesli podrobnega poročila o »dnevih« in »nočeh« naših klerikalcev. Pa tudi romarski dnevi ne bodo več dolgo vaba na političnih limanecah skrahiranega klerikalizma, ker narod že dokaj jasno razlikuje vero od klerikalizma; kajti vero spoštuje in jo smatra za visoko vzvišeno nad politiko, a klerikalizem zaničuje z vsem zaničevanjem, ker je grobokop vesti, politične in zasebne poštenosti in podla, bogokletna skrunitev verskih svetinj. Roke proč od naših praznikov! — Romar

KRANJSKO.

Iz Trebnjega. Zadnji čas se je iz investne strani razširjala zlonamerna govorica, da izgubi Trebnje sodnijo. Županstvo se je takoj obrnilo na merodajno mesto v tej zadevi in je dobilo povsem drug odgovor. Dejstvo je, da so nastale trenutno težkoče radi obnovitve nove pogodbe za lokale, ker zahteva lastnik gradu povišanje najemnine. Uvidevnost in dobra volja na obeh straneh bo nastale težkoče odstranila in pride v nekaj dneh do nove pogodbe. Vsakemu, ki pozna lego Trebnjega in sijajno železniško zvezo na tri strani, se bode zdelo nemogoče odstraniti iz Trebnjega sodišče. Za sodnijo se mora brigati cela okolica in sosednje občine, ker kmetu in drugim stanovom gotovo ni vseeno, če lahko opravijo svoj posel pri sodniji v eni uri in brez stroškov ali pa če bi morali se z železnico daleč v stran voziti in trpeti veliko izgubo na zamudi časa in denarnih izdatkih. Te važne okolnosti se bodo tudi od strani merodajnih oblasti uvaževale.

Predoslje. Roženov ata so bili zelo hudi, ker se je njihovo delovanje pri zadrugi naslikalo v precej čudni luči. Njihova pobožna sestra je govorila, da sta jih g. Čimžar in Zibert malala po časopisih, kar pa se je izkazalo kot neresnica. Ali kazen za njen dolgi jeziček je znašala kar 100 Din! Čeravno ste precej zviti, pa vseeno ne

morete dobiti tistega ptička, ki gleda z budnim očesom na vsako Vaše delo. Ptiček je med Vami! Preglejte natančno volilni imenik, mogoče ga dobite, vsaj kazni ne bo treba plačevati. Franc Jereb.

St. Jošt pri Vrhniki. Dne 3. t. m. je začelo pri nas močno deževati. Deževalo je potem celo noč. Voda je močno narasla. Dne 4. t. m. so šli šolski otroci v dopoldansko šolo iz Butajnov v St. Jošt. V Grabnu pri Podolgarju je že zadnja povodenj odnesla most. Na mesto mostu je bila za silo položena deska čez vodo. Prišli sta dve šolski deklici iz Butajnov in šli po tej deski in sta obe v vodo padli. Eno so rešili še živo, druga je utonila. Čez vodo v Podolgarju je bila nedavno zmeraj občinska brv. Pred nekaj leti pa je posestnik Matevž Tominc sprožil misel, da bi se naredil most, kar se je tudi zgodilo. Nekaj je prispeval Tominc, nekaj občina, nekaj ljudje s tlako. Ta most je letos obrnil in pozval županstvo, da bi se most zopet napravil. Toda občina ni dovolila nobene podpore iz občinske blagajne, čeprav je Tominc zahteval le 500 kg cementsa za napravo škarp in da bi ljudje, ki most rabijo, nekoliko pomagali z delom. Drugo je Tominc obljubil, da preskrbi sam. In tako je ostalo brez mostu in brez brvi. Kdo je kriv nesreče? Županstvo je odgovorno skrbeti za varnost in red občine, ono je odgovorno tudi za nesrečo! Brez odgovornosti tudi ni oskrbnik občinskih potov v Butajnovi, ki po tej poti hodi, pa ponavadi kadar se gre za popravo občinske poti v Butajnovi, večji del nasprotuje. Tudi občinski tajnik bi boljše napravil, ko bi porabil za napravo mostu tisti čas, ki ga porabi za klerikalno agitacijo. Tako vidimo, da je klerikalcem korist in varnost ljudstva deveta briga.

Bučka. Od nas se je kmečkega praznika udeležilo mnogo ljudi. Župniku to ni bilo po volji in prihodnjo nedeljo je pridigoval približno to-le: »Danes Vas je pa že več v cerkvi, kakor zadnje nedelje. Ravno tako so se vozili v Krško, kakor maskare. Godba je po mrtvaško špila, pa če bi bila vedela, kaj jih čaka čez par dni (bila je toča. Op. ur.), bi bila še bolj žalostna. Par prešestkov in par troletov je šlo po fari, pa so vse ljudi zmešali. Obetali so, da bo maša tam doli, pa ni bilo nobene. Pucelju so se šli klanjat zato, ker jim je takšne davke napravil. Govorili so, da pride tudi kralj in kraljica, pa morebiti je bil kateri, ako se je tako pisal. Bili so samo kralji in kraljice, pa biki in telice.« Opomba uredništva: Tako govori župnik v Sloveniji v cerkvi svojim faranom. Ali je to politika v cerkvi ali ni, naj nam na to odgovori »Slovenec«. Svojim somišljenikom svetujemo, naj župnika spravijo pred sodišče. Neverjetno bi bilo, ako bi se smelo ljudi nezakazano žaliti v cerkvi.

Kranj. Dne 31. avgusta smo imeli priliko slišati klerikalnega poslanca g. Brodarja, kako se je lepotičil s pavovim perjem. Govoril je namreč, da je samo njegova in njegove stranke zasluga prost izvoz živine. G. Brodar, zakaj tako govorite, ko ravno Vi tako dobro veste, kakor mi, da so prost izvoze živine dosegli edino le poslanci Zveze slovenskega kmetškega ljudstva. Povejte raje dobrote, katere ste dosegli, ko so bili štirje ministri Vaše stranke na vladi? Prostega izvoza živine že ni bilo, odkar je bil tov. Pucelj minister, pa do sedaj. Zakaj pa o Vaših dobrotah molčite? Ali so bile prevelike, da niso za javnost? Sraka je bila zaničevana, ker se je lepotičila s pavovim perjem! Ali se spominjate, kako je nekoč nek poslanec zabavljaj čez orožništvo na shodu na Jezerškem in ga je nato komandant orožniške postaje Kranj iskal po Kranju s pasjim bičem, da bi mu povrnil agitacijo za orožništvo? Poslanec pa je iskal zavetja pri sreskem glavarstvu. Ali je mogoče imel slabo vest?

Šefu prosvetnega oddelka v Ljubljani g. Pestotniku in brežiškim SDS-arjem.

V sušcu 1923 sem z proviz. ravnateljem mešanske šole v Brežicah g. Pilgramom moje zadevo, po njem povzročeno, likvidiral na ta način, da je moral g. Pilgram priobčiti v »Jurcu« preklic, katerega sem mu na prošnjo g. dr. Stikerja, da ne rušimr eksistenco g. ravnatelja, dovolil v najmilejši obliki. Po tem dnevu sem g. Pilgrama srečavši na ulici, kot vsakega poznatega človeka, nekajkrat pozdravil. Ker pa mi ta kot menda pristen inteligent ni odzdravjal, sem logično to opustil. Nadalje se za tega človeka najmanje nisem zanimal tem manje o njem ali proti njemu kjerkoli bodisi pri merodajnih oblastih ali funkcijah deloval ali ga le omenjal. V poletju 1924 me je g. Merhar v svojem sodnem procesu kontra Pilgram na priporočilo znanega Pilgramovega prijatelja, ki je prišel k Merharju na dom in ga vzpodbujal, da vztraja v doka-

zilih, da bo že enkrat red na mešanski šoli in mu priporočal podpisane in se enega, ki naj jih Merhar predlaga za priči, češ, da nama je znano mnogo obtežnega o Pilgramu, zares predlagal sodišču, kamor sem moral in tudi na vprašanja vestno in točno pojasniti znano mi zadevo.

Jeseni 1924 mi pove g. nadučitelj Tominc, da se je proti njemu g. Pilgram zelo razburjeno hudoval nad menoj, trdvisi, da sem mu jaz z intervencijo v Beogradu preprečil imenovanje ravnatelja mešanske šole. Dozval sem opetovano dve mnogi sličnih izpadov gospoda. Letos dne 22. aprila pa prejmem s pošto odprto sramotilno karto s polnospodpisanim imenom Pilgrama, ravnatelja mešanske šole, inteligenta, pedagoga —!

Ker sem bil skromnega mnenja, da se inteligentno-pedagogu ne spodobijo delati takih eksperimentov, sem prepis te karte ter zgodovino delovanja Pilgramovega v izveščku poslal priporočeno tudi oddelku za prosveto v Ljubljani. Do danes pa ni sledu o kakem rešenju ali postopku. Bo treba pač posebne mašine iz Beograda, da ga »privučee« na svetlo.

Priznam, težak je posel za Vas, g. šef! G. Pilgram je med tem avanziral v stanje aktivnega odbornika SDS organizacije v Brežicah, od koder se vsak čas pritira SDS-deputacija zastopnikov prebivalstva v Ljubljano pritiskati z zagotovitvijo, da se je g. Pilgram že silno poboljšal itd. Zelo sitna reč to! Odbornik SDS! Ni vrag, da bi ne bil kvalificiran! Bo pač najbolje, da nekdo naredi okrožnico, jo da podpisati (dobri so tudi falsifikati ali pa podpis iz Albanije) in bi se to vse kot zahteva česokupnega naroda brežiškega poslalo v Beograd.

Slišim, da je bil menda junija t. l. poslan nek »revizor« v Brežice. Da je bil isti pr znanec g. Pilgrama, se mi je pravilo. Če pa je zadevo tudi kaj preiskal, če je koga prizadetih zaslišal, bil v okolici, si ogledal sodne spise, našel radiranje v glavnem katalogu itd., o tem nam bo vedel povedati g. revizor sam.

G. šef bi bil menda lahko vprašal gg. deputante, zakaj se niso »maknili« ves tisti dolgi čas, ko je bil na vladi Narodni blok in SDS-ar minister prosvete. Morda bi bil zvedel čudno brbljnost brežiških SDS-arjev, da vladna SDS ni mogla prevzeti pred ljudstvom nase odgovornosti imenovanja Pilgramovega. Sedaj pa, ko je ta »svovražna« vlada, bi kazalo ga utihotapiti na njeno odgovornost. In en SDS-ar bi zlezal na toplo. Tako bi ubili dve muhi na en udarec!

G. šefa prosim najujudneje, če bi bilo mogoče pogledati v kak »ladelec«, če je že moj spis iz pretekle pomladi blagovolił tam dospeti!

Našim SDS-arjem, ki pošiljajo deputacije, in omenju g. doktorju, ki vodi deputacije, pa to-le na znanje: Ko boste še »peljali« svojega partnerja v Ljubljano, da »markirate« zastopnike Brežičanov, prosim lepo, da opustite vmešavati moje ime v Vaše deputacijske namene, opustite fraze o osebnem maševanju itd. Če bi se vzeła ta baza, bi ne bil nikdar noben tat kaznovan, ker ga ovadi vedno prizadeji, nikdar pa ne n. pr. oni, ki bi se event. fotografiral s storilecem ramo ob rami. Torej enkrat za vselej: roke proč od moje osebe, ki se za Vaša dejanja in početja niti najmanj ne briga. Če pa to ne upuštite, bom storil le to, kar zahteva logika.

Zapomnite si, da brez mojega posla, dela, truda, borbe in če hočete tudi — terorja, ne bi bilo danes mešanske šole v Brežicah. Ne samo, da je bilo treba nebroj osebnih intervencij v Ljubljani v izvedbo vseh predpisov in formalnosti, na prosvetnem ministertvu v Beogradu za ustavitve budžetne postavke, na finančnem ministertvu za dovolilo budžeta, moral sem izvojevati najhujšo bitko z Brežičani samimi, ki so se skupno in vsak zase postavili v krčevito borbo proti mešanski šoli in proti meni kot njenemu propagatorju. V tem so se odklovali zlasti nekateri JDS pristajaši. Edina dva Brežičana, in sicer gg. Anton Umek in Mirhar sta bila vstrajna sobojevnika za ustanovitev šole, katero je zahtevala kmečka okolica. Za vsak korak, za vsak prostor in obvezo je bilo treba posebne borbe. Kljub temu pa smo — mi, trojica — izvojevali otvoritev šole v par mesecih. Pilgram in oprede, vedite, da brez onih, ki jih danes hočete osemšiti, jim pošiljate sramotilne karte, ne bi bilo ravnateljskega kruha na mešanski šoli v Brežicah! G. doktor deputant pa se bo menda še spominjal, kdo je bil oni, ki se je najhujše boril proti tej šoli in me n. pr. enkrat, ko sem se po končani borbi vračal iz Beograda z zagotovilom budžeta in torej otvoritve šole in izstopivši v Brežicah, tam mučeniški zaklical: »No, sedaj pa že imamo mešansko šolo«, besno narahlił rekoč: »Permejdus, da ne bo mešanske šole v Brežicah, dokler sem jaz tu. Dajte nam brezplačno železniško vožnjo v Krško, kamor naj se vozijo otroci v mešansko šolo. V Brežicah pa je ne maramo in je ne bo!« Nasmehnil sem se in odšel. Šola pa se je za dober mesec otvorila.

Morda bi nam g. doktor vedel povedati, zakaj se slavna brežiška SDS iz svojega dremanja ni zbudila, ko se je za mesto upravitelja na osnovni šoli v Brežicah potegoval njen zvesti in delavni pristaja, splošno priljubljen učitelj in narodni delavec, pa je pod vladno Narodnega bloka propadel?

Cela tri leta, od časa moje težke boleznii, sem brez reakcije dopuščal, da so gotovi spodje izza SDS-plota streljali proti meni. Vsaka mera pa je enkrat polna. Zato mi boste gg. SDS-deputanti, že dovolili, da bom v bodoče Vaše izpade energično odbijal. Globoko, dne 30. avgusta 1925.

Ivo Urek.

Sreča Vas išče!

EFEKтна LOTERIJA NARODNO-KULTURNEGA DRUŠTVA MALA NEDELJA. 300 dobikov v vrednosti 15.550 dinarjev. — Zbranjevanje nepreklicno 15. novembra 1925. Srečka stane samo 5 dinarjev. Kupujte in naročite srečke takoj skupno pri Narodno-kulturnem društvu Mala Nedelja, Pošljite znakme v pismu!

Najugodnejši nakup

OBLEKE

Vam nudi

JOS. ROJINA, LJUBLJANA

Shodi in razne prireditve

Seja okrajnega odbora Kamnik je pri polnoštevili udeležbi sklenila več važnih sklepov, tikajočih se vseh vrst vprašanj kamniškega okraja. Poročala sta tov. posl. Pucelj in Prepeluh.

V Kranju je bila seja okrajnega odbora v ponedeljek dne 7. septembra. Poročal je tov. posl. Pucelj o politiki sporazuma.

Na shodu v Komendi je bila preteklo nedeljo sprejeta sledeča resolucija, ki jo je predlagal tov. Anton Cerar: Zborovanje slov. kmetijskega ljudstva v Komendi dne 6. septembra soglasno in enodušno odobrava politiko sporazuma in izraža neomajano zaupanje tov. Pucelju in Prepeluhu. Pozivlja vse slov. kmetijsko ljudstvo, da v tem važnem zgodovinskem trenutku krene na edino pravo pot sporazuma, da čim preje dosežemo v naši kmečki državi tudi suverenost kmetijskega naroda.

»Društvo slovenskih kmetijskih strokovnjakov« je zborovalo zadnjo soboto cel dan do 9. ure zvečer v dvo-

rani kmetijske družbe v Ljubljani. Udeležba okrog 60. Predsedoval je g. ravnatelj Zmavc iz Maribora. Poročila odbora so bila z velikim odobravanjem sprejeta. Na dnevnem redu je bilo razum vrste čisto stanovskih zadev še mnogo strokovnih vprašanj kakor o kmetijsko-nadaljevalnem poku, o spremembi srednje kmetijske in nižje vinarske in sadjarske šole v Mariboru, o kmetijskih službah strokovnjakom, o enotnem kmetijskem strokovnem glasilu itd. Bilo je sprejetih mnogo lepih in dobrih predlogov, tako da bo društveni odbor imel zopet za celo leto dovolj dela, predno bo mogel izvršiti vsa naročila obnega zborna, ki je potekel zelo lepo. Udeleženci so si naslednji dan ogledali na velesjemu živinsko razstavo.

»Kmetijska tiskovna zadruga« v Ljubljani sklicuje izredni občni zbor za ponedeljek 28. septembra zvečer ob 8. uri v pisarno »Ekonoma«, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7, s sledečim dnevnim redom: 1. Volitev načelstva; 2. sprememba pravil. — Načelstvo.

stopnje. — Ob nastopu hladnega jesenskega vremena začne pojemati rast kmetijskih in drugih rastlin, dokler naposled popolnoma ne preneha, četudi notranji fiziološki procesi trajajo še naprej. Poslednji sadeži padajo na tla in drevje začne zgubivati listje, ki je porumenelo in porjavelo. Nekatero drevje obdrži svoj sad še v času, ko je že popolnoma golo (skors, nešpla, trnjolca). Ako listje zelo pozno odpada, je znamenje, da rastna doba vsled toplega jesenskega vremena še ni zaključena in zima zato v naslednjih mesecih tem huje pritise, kajti:

Sveti Mihajl, če želoda ne strese, Božič obilo snega prinese; In gorka jesen nam oznanjuje, Da zima se pozno odmakuje.

Živino spuščajmo na pašo, dokler vreme pripuša. Jesenska pašo je najizdatnejša. Odpadajoči hrastov sad izkoristimo najbolje na ta način, da gonimo v hrastove gozde svinje, ki ob želodu brzo odebele.

V vinogradu. V septembru, ko je začelo grozdje dozorevati, imamo najlepšo priliko, da zaznamujemo rodovitno in nerodovito trsje. Ta izbira ali selekcija trt je za razmnoževanje največje važnosti. Rodovitnost vinske trte je lastnost, ki se prenaša potom cepičev od starega trsja na mlado. Čestokrat imamo opraviti s trsjem, ki kljub pametni rezi, izdatnemu gnojstvu in drugim opravilom noče povoljno roditi. Takšno trsje je za razplodbo nerabno. Z ozirom na različna svojstva poedinih trt je torej jemati cepiče, bodisi za suho, ali pa zeleno cepljenje, vedno le od najrodovitnejšega in bujno rastočega trsja. Rodovito trsje zaznamujemo s tablicami ali na ta način, da pomažemo stari del trsa z oljnato barvo na vidnem mestu. To storimo tri leta zaporedoma in zvedeli bomo natančno, katero trsje je rodovito in katero nerodovito. S selekcijo trt naj bi se pečali vsi umni vinogradniki, osobito tisti, ki se pečajo ob enem tudi s trničarstvom. Teoretično pomeni selekcija vsoto opazovanj, ki utemeljujejo samotvoren, mehaničen razvoj živih bitij. Jedro teh opazovanj postavlja tezo, da se samo najmočnejše bitje more vzdržati v boju za obstoj, dočim slabotnejše mora propasti. — Grozdje, ki visi do tal, je treba obvarovati pred oblatenjem s tem, da privežemo dotične ločne nekoliko višje, ali pa, da potegnemo z motiko nekoliko zemlje izpod trsa. O trgatvi v septembru v naših krajih, osobito letos, ko je vsled hladnega vremena, pogostih nalivov vegetacija zakasnela, ne more biti govora, ker je grozdje, razen nekaterih zgodnjih vrst, še prekislo in nezrelo.

V sadonosniku. Razen nekaterih zimskih sort dozori sadje pri nas ponajveč v mesecu septembru. S sadjem obloženo drevje se priklanja tu in tam do tal ter prosi, da spravimo dozorel sad. Jesensko sadje se da hraniti dalje časa, nego poletno, ako ga spravimo ob pravem času. Jesenske hruške in jabolka moramo potrgati, preden popolnoma dozore na drevesu. — Češplje in slive za razpošiljanje potrgamo, ko imajo še napeto kožo. Ako pa jih hočemo sušiti ali predelati v mezo (pekmez), tedaj je tem bolje, čimdalje jih pustimo na drevju. Skrbimo, da bomo čim več sadja posušili, ker ga na ta način z največjim pridom izkoristimo. Le najslabše koščičasto sadje porabimo za žganjekuho, najslabše pečkasto pa za napravljanje sadjevca. — Za spravljanje sadja potrebujemo poleg primernih lestvic, obrabačev in posode tudi od znotraj obšite košare, ki imajo močan ločenj za pritrjevanje vrvc. Nikdar ne hodimo po drevju s čevlji, ki so okovani z žebelji ali podkovami, ampak bosonogi, ali pa v nogavicah. Pri trgatvi namiznega sadja moramo paziti, da ne izderemo pečlja, brez katerega je najlepši sad malovreden. Enako pazimo tudi, da sadju ne zadamo odtiskov, ki zmanjšajo njegovo vrednost. — V drevesnici dovršujemo okulacijo. Okulirane divjake pregledajmo za kakih 10—14 dni ter okulirajmo vnovič, ako se niso prijeli pri prvi okulaciji. Za 2—3 tedne po okulaciji prerežimo vezi, zlasti pri divjakih, ki imajo bujno rast in se na jesen odebele. Dobro je tudi, ako drevesnico še enkrat temeljito okopamo in očistimo plevela ob suhem vremenu.

Na polju in travnikih. Kdor še ni zoral strnišča, naj to stori, dokler je manj dela z vprežno živino in lepše vreme. Kopajmo pozni krompir, ko se je zel jela sušiti. Ako smo sadili krompir v vrste ali rede, tedaj ga lahko izoravamo s posebnim izkopalnikom. Okopavajmo repo, mrkev in peso, kar znatno pripomore, da postanejo sadeži debelejši. Spravljajmo razno sočivje ob pravem času, da ga ne napade plesen in trhnoba. V drugi polovici meseca septembra dozori na-

važno koruza. Koncem septembra je začeti s setvijo ozimine. Ako sejemo s sejalnikom, prihranimo obilo semena in dosežemo večji in lepši pridelek, ker pride seme v enakomerno razdaljo in globočino v zemljo. — Sejalni stroj od znane češke trvdke Melichar-Umrath-Bächer stane 4850 do 5800 Din. Naroči se lahko pri Generalnem zastopstvu poljedelskih strojev, F. Smola v St. Juriju ob juž. žel., ali pa pri kateri njegovih podružnic v Ptuj, Zalcu itd. — Da preprečimo snetljivost, namakamo rž in pšenico po eno uro v enoodstotni raztopini bakrene galice. Tako namočeno rž razgrnimo pred setvijo po tleh, da se posuši in postane dobra za sejanje. Pri rži se imamo boriti tudi proti snežni plesni, ki povzroča, da mlada strn pod snegom plesni in segnijo. Kmetje pravijo v takšnih slučajih, da je rž pozebla. Zanesljivo sredstvo proti tej bolezni je »uspuluna«, ki se z enako dobrim uspehom obnese tudi proti snetljivosti žita in drugim glivičnim boleznim. Za 100 kg semena vzamemo 40 litrov vode, v kateri raztopimo 100 g uspuluna. Namakanje traja eno uro. — Toplo jesensko vreme vpliva na kalitve semena in razvoj mladih rastlinic zelo ugodno ter pripomore, da se rastlinice pred zimo bolje razrastejo. Iz enega semena zraste namreč po več bilk in žito postane gostejše. Upravičeno je zategadelj naziranje kmetovalcev, da je pri pozni setvi v oktobru na vsak korak za drugim sledeči, — treba po eno pest več vreči. Neka druga prislovica pa se glasi:

Sadja, pšenice, prav mnogo rži. Prvih dni kimovca grom nam deli.

Na travnikih dovršujemo otavno in ponekod tudi otavnično košnjo pred nastopom hladnega jesenskega vremena.

Na vrtu. Presajajmo zimsko solato, zimski ohrovt in zimsko zelje. Kdor še ni posejal špinace, motovilca, mrkve in peteršilja za prihodnjo pomlad, naj to stori nemudoma, dokler je vreme toplejše. Endivijo presajati v septembru je že nekoliko pozno, ker rast v tem času navadno že ponehava. Sadimo šalotke, proti koncu meseca tudi čebulo in česenj. Zrele semenske rastline pobirajmo ter jih obešajmo pod streho, kjer naj pozorevajo. Ob suhem vremenu povežimo endivijo, okopavajmo šparglje in drugo trajno zelenjavo. Skrbimo za zadostno zalogo gnoja (najbolši za vrt je konjski gnoj) ter napravljajmo kompost. — Mladenke, ki ljubijo cvetlice, sade čbulice tulipanov, hijacint in drugih čbulnic. Lončnice je spraviti na varno pred mrazovi, v lončke pa presejati pelargonije, begonije, nageljčke itd.

V kleti. Pregledajmo vse sode, ki pridejo v čas trgatve v poštev. Nove sode ovinjajmo z vrelo vodo, kateri smo pridedali 2 odstotka sode. Na polovnjak zadostuje 15—20 litrov vrele vode. Ta voda se ne sme ohladiti v sodu, temveč jo je iztočiti še toplo. Zaparjenje ponovimo 2—3 krat, dokler ne teče zapara čista iz sode. Nato napolnimo sod do vrha s studenčnico, ki naj ostane 3 dni v sodu. Čista, sveža voda izluži ves preostali duh in okus po hrastovem lesu iz sode. V večjih vinskih kletih imajo za to posebne izparjevalnike, s pomočjo katerih se dovaja vroča para pod zračnim pritiskom polovične atmosfere v sode. — Popravljen sode ovinjamo enako, kakor nove. Tako izparjene sode rabimo najprej za vrenje mošta. Za vino so uporabni šele tedaj, ko smo jih izparili površ še z vrelini vinskih drozami, ali pa, ko je povrel v njih vinski mošt. Sode, v katerih se je tekot časa nabralo mnogo vinskega kamna in žvepla, je odpreti in omenjene snovi odstraniti. Pred trgatvijo očedimo klet temeljito in posujemo tla, ako niso iz cimenta, s svežim peskom. Dobro je tudi pobeliti stene vsako leto z apnenim beležem.

V čebelnjaku. Tekoče leto dosedaj za čebelarje ni bilo nič kaj ugodno. Mila pomlad je povzročila, da so neki panji rojili že v drugi polovici aprila. V času rojenja, t. j. v maju in prvi polovici junija, pa so bili roji redki vsled hladnega vremena, vetra in dežja. Zategadelj niti najmočnejši panji niso mogli izkoristiti pomladanske pašo v zadostni meri. Šele v drugi polovici junija in v juliju so izletavale čebele na pašo v obilnejšem številu. Takrat pa je bil lipov in kostanjev cvet že pri kraju. Kjer pride lujejo ajdo, obstoja še upanje, da si panji opomorejo z ajdovo pašo. Tu in tam tudi že opažamo nove zaloge ajdovega medu, katerega so čebele nabrale ob solnčnih dneih avgusta. Spoznamo ga že od daleč po njegovem prijetnem vonju. V krajih brez ajdove pašo pa je treba čebele prestaviti s prevažanjem na mesta z obilno pašo v pozni jeseni, najmanj 4 km daleč. Kjer se obeta dobra jesenska pašo, moremo skoro ves med izvežati,

drugače pa je pustiti 4—5 satnikov z medom, ki naj služi čebelarjem v prehrano pozimi. Strd je hraniti na hladnem in suhem mestu. Stare in brezmatične panje združimo, da ne poginejo v zimskem času. Stare matice moremo zamenjati z mladimi in oplonenimi. Pobijmo trote, ako jih niso pobile čebele same ob priliki trotove vojske v avgustu. V času, ko ne marajo več rojiti, gonijo namreč čebelodélavke trote iz panja ter jih ne pustijo več nazaj. Ti izgnanci se zbirajo potem navadno spredaj na deščici, kjer jih moremo poloviti.

September, oj zoritve čas krasan! Ovočje pač najbolje obrodi, kjer oko gospodarja dan in dan nad sadnim drevjem čuje in bdi.

Pšenico sejajte sejalniki in težke brane branajte zemljo! V tem vsi se strinjajo državniki, da žito več je vredno ko zlato. Vekoslav Štampar.

Izvoz vina iz Jugoslavije v Avstrijo.

Vinarski in sadjarski odtok kmetijske družbe za Slovenijo v Mariboru je na izrednem občnem zboru dne 22. avgusta 1925 sklenil odposlati višjega kletarskega nadzornika J. Zabajnika v Avstrijo, da prouči položaj glede izvoza naših vin na temelju trgovinske pogodbe, ki je sklenjena med našo državo in republiko Avstrijo. Pokrajinska zveza jugoslovanskih vinogradnikov za Slovenijo v Mariboru pa je v isti namen, istega dne sklenila odposlati g. R. Košara.

Zabajnik in Košar sta se podala na pot dne 26. avgusta 1925. Ustavila sta se najprej v Špilju in sta stopila v stik s tamšnjimi carinskimi organi glede modalitet pri uvozu vina v Avstrijo. Pogoji za uvoz vina v Avstrijo so danes sledeči:

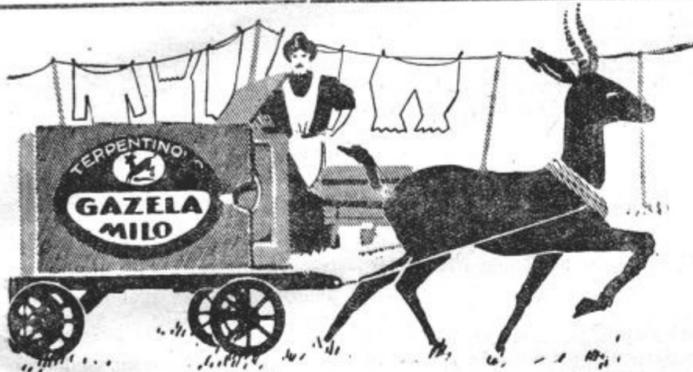
Plača se za 100 kg teže bruto za neto pri vinih do 13% alkohola 60 zlatih kron uvozne carine (1 zlata krona = 14.400 avstr. papirnatih kron), potem 2.200 kron vinskoga davka za vsaki liter, 40 kron od litra kontrolne takse, 2.000 kron manipulacijske pristojbine od 1 komada vinske posode ter 7% prometnega davka, ki se ga izračuna po faktorni vrednosti vina plus vinski davek. Pri uvozu vina nad 13% alkohola se uvozna carina zniža na 30 zlatih kron za 100 kg teže bruto za neto, vse ostale pristojbine pa se morajo plačati v polnem obsegu že pri uvozu. Umljivo je, da pod temi težkimi pogoji vina pod 13% alkohola do sedaj izvažati nismo mogli.

Nova trgovinska pogodba predvideva baje maksimalno uvožno carino 45 zlatih kron za 100 kg vina bruto za neto ter za kontingent 80.000 hl vina znižano uvožno carino 30 zlatih kron za vina iz pod 13% alkohola. Druge pristojbine ostanejo neizpremenjene. Od 80.000 hl odpade polovica na črno vino.

Nižje-Avstriji uvozu naših vin niso naklonjeni. Za naš izvoz pride v poštev sedaj edino le Štajerska.

Imenovana sta se podala tedaj najprej v Gradec. Konsultirala sta najprej predsednika deželne centralne zveze zadrug gostilničarjev in kavarnarjev Štajerske. Centralna zveza šteje 50 članic gostilničarskih zadrug, raztrošenih po celi Štajerski. Kakih 30 gostilničarskih zadrug, ki ne leže v vinogradnih krajih, bi lahko nakupavalo in uvažalo naša vina. Prezident Withalm je izrecno naglašal, da Štajerci žele zopet stopiti v kupčijske stike z našimi vinogradniki, ker vina, ki jih danes uvažajo zbog ugodnejših cen iz Italije in Ogrske, kvalitativno naših vin iz bivše Spodnje Štajerske ne dosejajo. Kot drugi veliki odjemalec naših vin pride v poštev Zveza gospodarskih zadrug za Štajersko, ki ima v Eggenbergu pri Gradcu svoje založne kleti. Ta zveza ima posode za 12.000 hl, ki pa je danes napolnjena z vinom le do tretjine. Imenovana sta konsultirala vodjo Zveze gospodarskih zadrug, ki je istotako obljubil, da bo zveza nakupavala in uvažala naša vina, čim bo podana za to realna možnost. V prvi vrsti se bo pri nakupu vin posluževala Kletarske zadruga v Mariboru. Želi pa tudi ponudbe od drugih.

Imenovana delegata sta iskala stike tudi z drugimi osebami in vinar-skimi strokovnjaki, bila sta povsod ljubeznjivo sprejeta in sta našla pri vseh prave razumevanje za stvar, za kar jim gre hvala. Niti v enem slučaju se ni pokazalo, da naših vin ne bi marali. Na nas je torej ležeče, da pridemo do uspeha in to na način, da jih zadovoljimo z dobro kvaliteto in ne pretiranimi cenami. Smo tik pred trgatvijo. Odlagajmo trgatve vsaj do druge polovice oktobra, grozdje sortirajmo, postopajmo pravilno pri izvedbi vseh tehničnih del, da bo kvaliteta vina čim boljša. Edino s kvalite-

GAZELA MILO

Novice in razno.

Ponovno opozarjamo! Vsi pristaši »Zveze slov. kmet. ljudstva«, kakor tudi oba okrajna odbora in vse okrajne in krajevne organizacije, se morajo obračati absolutno v vseh slučajih, katerih koli intervencij samo na Predsedstvo »Zveze slov. kmetijskega ljudstva«, Ljubljana, Kolodvorska ul. 7. Prošnje za intervencijo naših poslancev, katere koli naravi, ki bi bile naslovljene drugam, se nikakor ne bodo vpoštevale.

Umrla je v Koritih pri Dobrniču dne 30. avgusta Anica Perpar, poštna odpravica v Dobrniču, stara komaj 28 let. N. v. m. p.! Ostalim naše iskreno sožalje!

Na Vel. Slevnici pri Vel. Laščah se vrši dne 28. septembra 1925 živinski in kramarski sejem. Ker je kraj blizu kolodvora in v okolici mnogo lepe živine, se vabijo posebno živinski trgovci. Radi nastopajoče jeseni bodo tudi kramarji prišli na svoj račun. Zato se vabijo eni in drugi, kar ne bo nobenemu žal.

So že začeli! Pred 14 dnevi smo objavili okrožnico finančne delegacije v Ljubljani, ki nalaga podrejenim organom, naj davčnim zamudnikom dolžne zneske zaplenijo magari s telesno eksekucijo. Prva taka eksekucija se je izvršila v Grosupljem, kjer so davčni organi mesarju Javorniku na sejmu zaplenili 24 tisoč dinarjev. V poslopu finančne delegacije pa so izpraznili kleti, ki jih bodo priredili za shrambe za zarubljene predmete, ki jih ni mogoče na licu mesta prodati. To so hude stvari, ki pa ne bodo večno trpele.

Našim vinogradnikom sporočamo, da ima hrvatsko akademsko društvo »Matija Gubec« svoje prostore v palači »Hrvatski seljački dom«, Akademski trg 12 v Zagrebu, kjer se dobivajo vsa potrebna navodila in informacije.

Polentarska kultura. V Trstu izhaja dobro urejevan tednik »Novice«.

Ker je list pri tamkajšnjem slovenskem ljudstvu zelo priljubljen, ga polentariji preganjajo kar le morejo. Sedaj je bilo sedem številok zaporedoma zaplenjenih. Ni izključeno, da polentarije podpihujejo tudi klerikalci, kajti »Novice« so napredne, a klerikalci so vsega sposobni. Saj se spominjamo, kako so začetkom vojne izdajali avstrijskim oblastem zavedne Slovence. In to niso delali le poedinici, nego samo tajništvo SLS! Polentariji in klerikalci so si bratje, kadar treba preganjati zavedne Slovence.

Skrajna klerikalna podivjanost. Ko se je tov. Stoklas vračal z nekim tovarišem s kmetijskega praznika na Krškem polju, je bil na potu s postaje Ptuj čez Turnišče napaden od nabuhskanega klerikalca. Napadalec je kot tiger prežeh v občestnem jarku napadel zahrbtno od zadaj, oborožen z ročico od voza, najprej Stoklasovega spremljevalca Cazuto in ga je pobil z dvema udarcema na tla. Nato je zadel še tov. Stoklasa istotako z dvema udarcema tik glave, k sreči samo po rami. Napadeni se je naglo okrenil ter je zasledoval v nočni temi neznanega napadaleca, ga ujel in izročil roki pravice. Baje so na Štajerskem izdana klerikalcem neka navodila. Ako se nanašajo na zahrbtno pobijanje političnih nasprotnikov, potem bi ne mogli drugače reči, kakor: skrajno žalostno in ostudno! Nadejamo se, da bo spravilo sodišče več luči v to zagonetko!

V Severni Ameriki je v silnem viharju ponesrečil veliki vojaški zrakov »Senandouh«. 15 oseb je mrtvih, 19 ranjenih. Vihar je zračno ladjo raztrgal na tri dele in vse je zletelo na tla iz višine 2500 metrov.

VSE VRLINE, ki jih gospodinja zahteva od mila, vsebuje naše milo znamke »GAZELA«. Zato pri Vašem trgovcu zahtevajte samo tega.

Gospodarstvo.

Kmetijska dela v septembru.

V splošnem in pri živini. V septembru nastopi čas za vegetarijancem in prijatelje različnega sadja. Ne pustimo zategadelj te sadne sezone korakati mimo nas, ne da bi jo izkoristili z uživanjem svežih zrelih češpelj, sliv, jabolk itd. in našim želodcem ne privoščili okrepčil v sveži naravni obliki v najobilnejši meri. — Pokrivajmo stare slamnate strehe, ako so začele prepuščati deževnico. Po stanju strehe spoznamo vrednost hišnega gospodarja. Streha, ki kaže rebra, je tožiteljica svojega gospodarja. Žito, katero mislimo posejati, očistimo gra-

horja, stoklase, ljuljke in drugega plevela. — Umni poljedelci sortirajo žito tudi po kakovosti, da dobe lepše blago za seme. Oni se drže pravila, kakršna setev, takšna žetev. Iz težkega zrnja izhajajo močne rastline, ki dajo večji pridelek. En mernik semenske pšenice naj tehta najmanj 47 kg. Za čiščenje žitnega semena nam je treba trijerjev, še boljši pa so takoiimenovani čistilni in sortirni stroji patenta »Heid«, ki jih ima v zalogi Kmetijska družba v Ljubljani. Kakor moramo z odbiranjem plemenskih živali skrbeti za izboljšanje naše živinoreje, prav tako je treba tudi v rastlinstvu, zlasti v žitogojstvu, z odbiranjem semena dvigniti produkcijo do višje

to smo v stanu konkurirati na tujih vinskih trgih.

Cene vina iz bivše Spodnje Stajerske so v Gradedu danes pri prodaji na drobno sledeče: odprto vino liter po 3 šilinge 60 grošev, vino v steklenicah 7/10 4 do 5 šilingov, ogrsko vino liter po 3 šilinge 20 grošev, italijansko vino liter po 2 šilinga 30 grošev, 1 šiling = 7.88 Din.

Uporaba gob v gospodinjstvu in gospodarstvu.

V št. 38. našega lista smo objubil, da v eni prihodnjih števil razložimo, kako se vlagajo gobe v kis, kako se kuha gobji ekstrakt, kako se dela gobji prašek in kako se sploh gobe z uspehom uporabljajo v gospodarstvu.

Vlaganje v kis. Napačno je mnenje, da so za vlaganje sposobni samo prav mladi užitni gobani (jurček, globanja, vrganj), tem več so za to uporabne vse vrste užitnih gob. Drobne, mlade gobe se lahko vložijo kar cele, odrasle, a še trdne in zdrave, pa se razrežejo na lističe kakor za sušenje ali pa na večje kose. Razume se, da se morajo gobe pred vlaganjem posebno natančno osušiti. Kis moramo vzeti precej hud, kakor za vlaganje kumar ali stročnega fižola. Tako osušene in razrezane gobe se v slani vodi 5 do 10 minut zavrejo, nato se voda odlije (a se lahko porabi za juho ali omako), gobe pa se spravijo v steklene posode s širokim vratom. Nato se v dobrem (najbolje vinskem) kisu kuha kakih 10 minut nekaj poprovih zrn, cimeta, nageljnih žbic (klinčkov), lorberjevih listov in čebule ter se nekoliko razhlajeni kis z dišavami vred (ali pa brez njih) vlije čez gobe v posodo. Kis mora stati nad gobami. Na vrhu zalijemo z oljem ali raztopljenim lojem, da nima zrak pristopa, nato se steklenice dobro zavežejo s pergamentnim papirjem. Na ta način pravilno vložene gobe se držijo celo leto ter nam služijo za zelo okusne juhe ali omake pozimi. Za vlaganje so razen vseh užitnih gobanov pripravni tudi kukmaki (šampinjoni), sirovke, vse užitne golobice, kolobarnice, štorovke, lisičke, žemljevke, trobente, ježevke, grive itd. Za vlaganje vzmimo le manjše steklenice, da se enkrat načete kmalu porabijo.

Gobji ekstrakt je zelo okusen do-
datek za juhe in omake. Porablja se v manjših množinah, kakor druge začimbe (Maggi, »Juhan« itd.). Ekstrakt se napravi na sledeči način: osušene gobe se drobno zrežejo ali sesekljajo ter dolgo kuhajo brez vode. Od časa do časa se odlije in precedi sok, ki ga izločujejo gobe med kuhanjem. Končno se prilije gobam nekoliko vode ter se še enkrat kuhajo. Tudi ta sok se prilije k prej dobljenemu, se osoli in toliko časa kuha, da se zgosti liki sirup. Prekuhanne gobe se seve zavrejo. Ekstrakt spravimo v steklenice, ki se morajo dobro zamašiti. Pravilno kuhani in hranijeni ekstrakt se drži leta. Majhna žličica ekstrakta, zbrodjenega v vroči vodi, zadostuje za zabelitev juhe ali omake. Za kuhanje ekstrakta so sposobne vse užitne gobe, tudi take, ki so za drugo uporabo manjvredne ter rastejo jeseni v velikih množinah, kakor peščenke, ovčarke, maslenke. Posebno dober okus pa ima ekstrakt iz šampijonov, gobanov, sirovk, dežnic, golobic, štorovk, griv, trobent itd.

Gobji prašek. Priporočati je, da se posebno tiste vrste gob, ki so posušene precej trde, zmeljejo v prašek. To velja posebno za lisičke, trobente, bete, grive (parkelji), ježevke itd. Suhe gobe se pred mletjem še enkrat trdo presuše na peči ali tudi v peči, da se drobe. Zmeljejo se v navadnem mlinčku za kavo ali jedra ter se hrani prašek dobro zaprt v posodah na suhem. Žlica praška na osebo da okusno gobjo juho ali omako.

Gobe v gospodarstvu. Vse užitne gobe, kakor tudi njih odrezki so izvrstna piča za svinje. Kuhane gobe se zmečkajo in zmešajo med drugo svinjsko hrano, oziroma se potrosijo z otrobi in premešajo.

Posušene in nato zdrobljene užitne gobe pomešamo z zrnjem in dobimo prav dobro hrano za perutnino. Ko-koši neso po taki hrani dosti jajc.

Užitne gobe sesekljamo, stlačimo v kolačke ter jih posušimo na solncu ali v peči. Na ta način dobimo izborno hrano za ribe.

Vse gobe, tudi strupene, so prav dobro gnojilo za vrtove. Na kmetih se s takim gnojilom pač ne bodo ukvarjali, pač pa v mestih, kjer primanjkuje živinskega gnoja. Gobe kot gnoj prekašajo celo nekatera umetna gnojila, ker vsebujejo mnogo fosforja.

Za spoznavanje užitnih gob je seve potrebno, da si nabavimo knjigo »Naše gobe«, ki ima 75 naravnih barvnih slik in natančne opise užitnih in strupenih gob. Knjiga se dobi v vseh knjigarnah ter velja 100 Din (v platno vezana). A. B.

Razstava goveje živine na Bledu,

ki se je vršila o priliki kmečkega praznika dne 8. septembra t. l., je uspela v vseh ozirih dobro. Razstava je bila združena s premovanjem. Živino sta ocenjevali dve presojevalni komisiji s sodelovanjem državnih strokovnjakov. Prignanih je bilo 105 govedi gorenjsko-pingavske pasme in sicer 18 plemenskih bikov, 29 hlevskih krav, 26 planinskih krav in 32 telic. Prvo nagrado za bike sta dobila Marija Košir iz Poljščice in Blaž Lukac iz Zasipa, II. nagrado Anton Cvenkel iz Ljubnega, Franc Janc iz Begunj, Alojz Prešeren iz Hraš, Peter Sitar iz Mišač, Severin Rozman iz Zg. Otoka, Ivan Kenda z Bleda, Franc Jan iz Gorij in Janez Koselj iz Smokuča. Prvo premijo za hlevske krave se je prisodilo Matevžu Ulčar iz Grada, a II. nagrado Jakobu Slivnik iz Podhoma, Antonu Korošec iz Sp. Otoka, Ivanu Piber iz Zeleč, Janezu Rihteršič iz Zagorice, Ivanu Brejc iz Nove vasi in Marjani Mulej iz Bodešč. I. nagrado za plemenske krave je dobil Jakob Jan iz Podhoma, II. nagrado pa Anton Janša iz Podhoma, Janez Kolkal iz Ljubnega, Josip Vogelnik iz Podhoma, Vinko Jan st. iz Gorij, Anton Mrak iz Predtrga, Jakob Jan iz Podhoma in Marija Kozelj iz Gorij. Od telic se je priznalo I. premijo Simonu Tonej iz Sp. Gorij, II. nagrado pa Jakobu Slivnik iz Podhoma, Francu Avsenek iz Studenčice in Francu Sodja iz Ribnega. V celoti je bilo premovanih 15 bikov, 43 krav in 21 telic, skupaj 79 goved.

Životnost razstavljenih govedi je bila z malenkostnimi izjemami zelo povoljna, v nekaterih slučajih celo prvovrstna, osobito pri bikih. V bikoreji se opaža zelo znaten napredek: dvema bikoma se je prisodilo 29 enot, dvema 28 in 6 bikom 27 enot. Pri vseh živalih se je z malimi izjemami opazilo najizrazitejše znake mlečnosti. Mlečnost prignanih krav se v splošnem lahko ocenjuje za prvovrst-

no in le v nekaterih slučajih za srednjo. Vsakdo, kdor je posejil razstavo, je priznaval enotnost in pravilnost oblik pri razstavljenih živalih, posebno pa vse znake vztrdnosti. Uspeh razstave je bil nad vse pričakovane zadovoljiv ter dokazuje znaten napredek gorenjske živinoreje. — I. S.

Sirarska razstava na Bledu

dne 8. t. m. je pokazala, da se vzbuja v naših sirarskih zadrugah in družbah prepotreben nagib k tekmovanju v izdelavi čim boljšega sira. To tekmovanje mora končno dovesti do izenačenja kakovosti gorenjskega polnomastnega (ementalskega) sira. Le s prvovrstnim, enotnim blagom si pribori gorenjski sirar stalen trg in premaga nevarno tujezemsko konkurenco. Razstava je bila združena s strogo strokovno oceno sira. Udeležilo se je 7 sirarskih zadrug, ozirom družb iz Bohinja in 2 iz blejske okolice. Ocenjevalna komisija je obstojala iz 5 članov: državni mlekarški instruktor Anton Pevc, državni ekonom Jos. Sustič, Alfonz Mencinger iz Boh. Bistrice, Jakob Kunstelj iz Zg. Gorij in Martin Langus iz Boh. Češnjice.

Razstavljeni sir se je ocenjevalo s klasifikacijskimi tabelami od 25 maksimalnih točk, pri čemer se je posebej ocenilo okus in aroma, finost testa, očesnatost in zunanost sira. Komisija je priznala I. nagrado za 14 mesecev star sir sirarski družbi v Bitnjah v Bohinju. I. nagrado za mlad sir je dobila sirarska družba na Saviel, II. nagrado za mlad sir sirarska družba v Bitnjah in Nemškem Rovtu, III. nagrado pa sirarska družba Boh. Bistrice in Nomenj ter sirarska zadruga v Stari Fužini. Ostalim razstavljalcem se je darovala primerna odškodnina za zelo oddaljen dovoz sira na razstavo. Povprečna kakovost razstavljenega sira je bila prav dobra, kakovost in medsebojna primerja sirov pa velevata gorenjskim sirarjem, da se poprimejo v celoti modernih načel sirarstva, da čimbolj zboljšajo in pohenotijo kakovost blaga. Sirarska razstava je dobro uspela in je želeli enakih prireditev vsako leto. — I. S.

HMEJLJ.

XXIV. Zatec, CSR, 28. avg. 1925. — Čvrsto in živahno — cene od 3750 do 4050 do 4100 žK za 50 kg.

Nürnberg, 28. avgusta 1925. — Zelo čvrsto — cene 430—500 mark.

Zatec, 29. avgusta 1925. Cene do 4200 žK — čvrsto.

XXV. Nürnberg, 31. avg. 1925. — Živahna kupčija — prodanih 300 bal — tržno blago od 400—480, Hodelavsko od 475—520 mark za 50 kg.

XXVI. Zatec, CSR, 1. sept. 1925. — Živahno nakupovanje na kmetih po 4000—4350 žK za 50 kg. Razpoloženje in cene čvrste.

Nürnberg, 1. septembra. — Dovoženih 500, prodanih 350 bal — prima čvrsto — cene do 550 mark za 50 kg — slabe vrste zanemarjene.

Ker je hmelj v Sav. dolini skoro razprodan, pošiljala se bodo za naprej poročila le onim hmeljarjem, ki se zanj zglasijo.

XXVII. Nürnberg, 2. sept. 1925. — Dovoženih in prodanih 150 bal. — Cene čvrste — prima do 560 mark za 50 kg.

XXVIII. Nürnberg, 3. sept. 1925. — Dovoženih 500, prodanih 350 bal — prima čvrsta — za srednje blago mirna kupčija — v splošnem nekoliko mirneje.

XXIX. Nürnberg, 4. sept. 1925. — Dovoženih 550, prodanih 300 bal — po boljsem hmelju se povprašuje — cene čvrste do 565 mark — malo povpraševanje po srednje dobrem blagu.

XXX. Zatec, CSR, 4. septembra 1925. — Tendence čvrsta — cene od 4600 do 4800 žK za 50 kg.

Nürnberg, 4. septembra 1925. — Mirnejše — cene od 480 do 580 mark za 50 kg.

XXXI. Nürnberg, 7. sept. 1925. — Dovoženih 400 bal — zelo malo razpoloženje — pri malem prometu so cene 20 mark nižje.

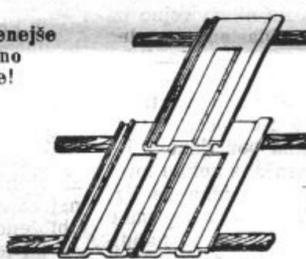
Hmeljarsko društvo je razposlalo inozemskim časopisom sledeče poročilo:

Zatec v Savinjski dolini, dne 7. septembra 1925. Obiranje hmelja je končano in je množina pridelka nekoliko manjša, kot se je cenila. Hmelj je večinoma lepe zelene barve in je najboljše kakovosti — le morda 10% je rjavkaste barve, ker ga je peronospora napadla. Kupčija je bila zelo živahna in hmeljarji so radi oddajali svoj pridelek. Vsega pridelka je skoro 90% že prodanega po cenah od 130 Din za 1 kg. Danes je nekoliko mirnejše. Društveno vodstvo.

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji
VRT Džamonja in drugovi,
dr. z o. z. v., Maribor.
Največji izbor raznovrstnih plemenitih sadnih dreves (cepov) v najplemenitejših vrstah in v vseh oblikah. Plemenite vinske trte na američanskih podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. Seme zelenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. Cvetje v lonecih in razno ukrasno grmovje in drevje imamo celo leto. — Zahtevajte cenike!

ŠPAGO
drevo in vse vrste vrvastih izdelkov ter v to stroko spadajoče blago dobite v skladišču „KONOPIJUTA“ v Ljubljani, Gosposvetska 2.

Otroške majce, kopalne hlače, nogavice v vseh barvah, uzorčaste flor in patent žepni robci, brisalke, klot v vseh barvah, platno, šifon, kravate, jedilno orodje, vilice, nože, žlice zajemalke, alpaka, aluminium in pocinkane, palice, nahrbtnike, sukanec, parfume, razne mila. **Potrebščine** za šivilje, čevljarje, krojače in sedlarje. — Cepilne nože, škarje za trte, britve najcenejše edinole pri **Josip Petelinc** poleg Prežernovega spomenika ob vodi **Ljubljana** **Telefon 913.**

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne d. d.
Ljubljana, Miklošičeva cesta 13.
preje **VIDIC - KNEZ**
TOVARNE NA VIČU IN BRDU
audijo v poljubni množini — takoj dobavno — najboljše preizkušene modele strešnikov s eno ali dvema zarezaoma kakor tudi bobrovec (blber) in sidno opeko. — Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

Ljubljanska posojilnica
I. Z. Z. O. Z.
v Ljubljani, Mestni trg 6 sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše. Večje in sfalne vloge obrestuje po dogovoru. Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poročstva in proti zastavitvi.

Agrarni biro
Di pl agr. A Jamnik, Ljubljana
Selenburgova ulica 7, I. nadstropje (v hiši Jadransko-Podunavske banke). Strokovni nasveti, preskrbovanje vseh kmetijskih potrebščin, strojev, gnojil itd. najbolj in edino varno zajamčeno glede dobrote ter izvornosti in brez-pogojno ceneje kot kjerkoli (po tovarniških cenah), pomoč pri vnovčevanju kmetijskih proizvodov. — Posredovanje pri nakupu in prodaji zemljišč in pri iskanju posojil. Pouk v kmetijskih davčnih zadevah. Strokovnim vprašanjem je za odgovor priložiti 22 Din (8 lir), če kdo želi kaj kupiti potom Agrarnega biroja, priloži pismu za odgovor 2 dinarja.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani
Marjin trg števil. 8
sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše. Vezane vloge obrestuje po dogovoru. — Podeljuje proti dobremu poročstvu osebne, trgovske in obrtne, posebno kratkoročne kredite.

Edino najboljši **šivalni stroji in kolesa** so le **JOSIP PETELINC-a** Ljubljana (blizu Prežernovega spomenika ob vodi) znamke **Gritzner, Phönix in Adler** za rodbinsko, obrtno in industrijsko rabo. Pouk v vezenju in krpanju brezplačen. Večletna garancija. Delavnica na razpolago

V najem vzamem manjši kmečki ali valjni **mlin** vzamem pa tudi tak mlin na spolovino. Ponudbe poslati na **Ivan Ivanuša,** Hebenštrcit 24. pošta Slov. Konjice.

TISKARNA „MERKUR“
TRG. IND. D. D.
Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posešnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. — Lasina knjigoveznica.
LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552

Bukova drva po najvišjih cenah kupuje **Družba ILIRIJA LJUBLJANA** Kralja Petra trg 8.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA
Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta
PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Mešković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst
AGENCIJA: Logatec
Brzobjavni naslov: **BANKA LJUBLJANA** Telefon št. 261, 413, 302, 503 in 504
SE PRIPOROČA ZA VSE V BANČNO STROKO SPADAJOČE POSLE